

|                                                |                          |
|------------------------------------------------|--------------------------|
| V. Kaupungin kiinteä omaisuus .....            | 115,214: 06              |
| VI. Tonttiveroja .....                         | 1,612: 20                |
| VII. Tuloa tuottavat oikeudet .....            | 326,040: —               |
| VIII. Sekalaista .....                         | 4,376: 57                |
| IX. Yleistä varoista saatavat avustukset ..... | 207,792: 65              |
| X. Kaupungin vesijohto .....                   | <sup>1)</sup> 121,000: — |
| Taksoitettavaksi jää .....                     | 471,061: 07              |
| <hr/>                                          |                          |
| Yhteensä Smk                                   | 1,390,624: 43            |

Talousarvion käsittelyn yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti antaa maistraatin tutkittavaksi, voitaisiinko kaupungin yleisten töiden talousarvioehdotus vastedes lähettää valtuustolle jo ennen maistraatin yleistä talousarvioehdotusta tai viimeistään lokakuun kuluessa.

Muista talousarvion järjestelyn yhteydessä tehdyistä päätöksistä tehdään selvää <sup>2)</sup> toisaalla tässä kertomuksessa.

## C. Muut asiat.

*Raastuvanoikeuden kokouksia koskeva tiedonanto.* Raastuvanoikeus ilmoitti aloittavansa vuoden istunnot tammikuun 20 p:nä, samana päivänä pidetyn jumalanpalveluksen jälkeen. Tiedonanto ei aiheuttanut <sup>3)</sup> toimenpidettä kaupunginvaltuuston taholta.

*Kunnianosoitus keisarillisena merkkipäivänä.* Kaupunginvaltuusto päätti <sup>4)</sup> maaliskuun 3 p:nä, Hänen Keisarillisen Majesteettinsa valtaistuimelleastumisen vuosipäivänä, lähettää kaksitoistahenkisen lähetystön kenraalikuvernöörin luo pyytämään tätä viemään valtuuston onnentoivotukset perille hänen Keisarilliselle Majesteetilleen ja antoi puheenjohtajalle tehtäväksi valita lähetystön jäsenet.

*Toimenpiteitä keisarivierailun johdosta.* Sen johdosta, että Heidän Majesteettejaan Keisaria ja Keisarinnaa ynnä eräitä keisarillisen perheen jäseniä tulevana kesänä odotettiin saapuviksi vierailulle kaupunkiin, ja koska oli tunnettua, että toiseltakin taholta valmisteltiin ohjelmaa keisarillisen vierailun ajaksi, vakinainen valmisteluvaliokunta ehdotti, että valittaisiin muutamia henkilöitä kaupunginvaltuuston puolesta ottamaan osaa ohjelman laatimiseen ja sittemmin huolehtimaan kaupungin osalle tulevasta ohjelman osasta. Sen ohessa valiokunta alisti valtuuston päätettäväksi, eikö kaupungin, joka ensimmäisen kerran sai vastaanottaa vieraakseen Hänen Majesteettinsa Keisarinna, sopisi antaa hänelle muistolahjaa, joka toisi hänen ja hänen ympäristönsä mieliin maamme ja kaupunkimme. Tämän ajatuksen toteuttaminen olisi annettava tehtäväksi kolmihenkiselle valiokunnalle, joka samalla olisi oikeutettava määräämään niiden kustannusten määrä, jotka tämä tarkoitus sai aiheuttaa. — Myöntyen <sup>5)</sup> näihin ehdotuksiin valtuusto valitsi juh latoimikunnan jäseniksi <sup>6)</sup> vtt Mechelinin, Waseniuksen, Brummerin, Kiseleffin, J. A. Estlanderin, Sundmanin ja Heimbergerin ja heidän varamiehikseen vtt Calamniuksen, C. G. Estlanderin ja Strömbergerin sekä Hänen Majesteettinsa Keisarinna muistolahjaa hankkimaan asetettuun valiokuntaan <sup>7)</sup> vtt C. G. Estlanderin,

<sup>1)</sup> Siitä 106,000 markkaa vesijohtolainasta. — <sup>2)</sup> Ks. ss. 130, 131, 139, 159 ja 194. — <sup>3)</sup> Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 16 §. — <sup>4)</sup> S:n 29 p. helmik. 15 §. — <sup>5)</sup> S:n 9 p. toukok. 15 §. — <sup>6)</sup> S:n 23 p. toukok. 29 §. — <sup>7)</sup> S:n 9 p. toukok. 16 §.

Brummerin ja Strömbergin. Juhlatoimikunnalle myönnettiin samalla oikeus valtuuston puolesta ja sen valtuuksin päättää korkeitten vieraiden arvokkaasta vastaanotosta johtuvista toimenpiteistä sekä siihen liittyvistä menoista. Myöhemmin toimikunta myöskin oikeutettiin<sup>1)</sup> tarpeen vaatiessa ottamaan lisäjäsenikseen varajäsenten lisäksi muitakin valtuutettuja. Eräässä ei-päätösvaltaisessa kokouksessa puheenjohtaja Mechelin ilmoitti niiden järjestelyjen pääpiirteet, joita toimikunta oli suunnitellut keisarillisen vierailun ajaksi, ja saapuvilla olevat valtuutetut antoivat puheenjohtajalle tehtäväksi<sup>2)</sup> valita, valtuuston lähetystön linnassa tapahtuvaan yleiseen kunniatervehdykseen, jossa kaupungin kutsu Töölön puistossa pidettävään juhlaan esitettäisiin Heidän Majesteeteilleen. Tämän lähetystön jäseniksi puheenjohtaja sittemmin valitsi<sup>3)</sup> vtt Sundmanin, Calamniuksen, Brummerin, J. A. Estlanderin ja Kiseleffin.

*Katsaus kaupunginvaltuuston toimintaan vuonna 1875.* Puheenjohtaja esitti<sup>4)</sup> laatimansa kirjallisen katsauksen<sup>5)</sup> niihin asioihin, jotka vuonna 1875 oli jätetty kaupunginvaltuustolle toimenpiteitä varten, valiokuntain työhön y. m.

*Kunnallisasetuksen muuttaminen.* Vtn Calamniuksen kaupunginvaltuustolle tekemän kirjallisen ehdotuksen toimenpiteihin ryhtymisestä kunnallisasetuksen muuttamiseksi siten, että valtuutetuille joko saisi valita varamiehiä tai pienempi osa heistä kuin kaksi kolmannelta julistettaisiin päätösvaltaiseksi, valtuusto lähetti<sup>6)</sup> vakinaiseen valmisteluvaliokuntaan. Tämän annettua asiasta lausuntonsa se pantiin pöydälle<sup>7)</sup> seuraavaan vuoteen.

*Kaupunginvaltuuston kokousten ajan rajoittaminen.* Vtn Höijerin tekemää ehdotusta kaupunginvaltuuston kokousten kestämisajan rajoittamisesta valtuusto ei ottanut<sup>8)</sup> käsiteltäväkseen, koska se oli esitetty ainoastaan suullisesti.

*Lupa kivien louhimiseen.* Kaupunginvaltuusto myönsi<sup>9)</sup> yksityisen suomalaisen alkeisoppilaitoksen rakennustoimikunnalle anomuksesta<sup>10)</sup> luvan louhia ja kuljettaa pois rakennusyritystä varten tarvittavan kiven kahdesta v. t. kaupungininsinöörin osoittamasta, oppilaitokselle luovutettujen Ratakadun tonttien n:ot 2 ja 4 eteläpuolella sijaitsevasta kalliosta ehdoin, että louhiminen suoritettiin toimikunnan vastuulla ja niiden viereisten vuokratonttien haltijain luvalla, joiden maalla kyseiset kalliot sijaitisivat.

Arkkitehti Th. Höijer, joka oli ottanut urakalla suorittaakseen kaupunginvaltuuston päättämän<sup>11)</sup> kaupungin vaivaistalon lisärakennustyön, anoi lupaa rakennusyritystä varten tarpeellisen hiekan ottamiseen kaupungin tarpeisiin varatusta Mejlansin tilan maalla olevasta hiekanotto paikasta sekä tarpeellisen kiven louhimiseen kaupungin omistamasta Taivalsaaresta n:o 131. Maistraatin ehdotuksesta valtuusto päätti<sup>12)</sup> evätä hakijan anomuksen sen edelliseltä osalta, mutta oikeuttaa hänet mainittuun tarkoitukseen omalla vastuullaan louhimaan kiveä Taivalsaaresta, kuitenkin edellyttäen, että mainitusta saaresta saatava kivi ei ollut laadultaan varsin arvokasta, mistä maistraatin ennen luvan myöntämistä oli vakuuttauduttava.

*Oheja, joita oli noudatettava laitellessa vesijohtoon liittyviä yksityisiä johtoja.* Vesijohtotöiden valvontalautakunnan lähetettyä valtuustolle laatimansa ehdotuksen niiksi määräyksiksi, joita oli noudatettava rakennettaessa

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 1 §. — <sup>2)</sup> S:n 11 p. heinäk. — <sup>3)</sup> S:n 14 p. heinäk. 1 §. — <sup>4)</sup> S:n 11 p. tammik. 18 §. — <sup>5)</sup> S:n s:n, liite. — <sup>6)</sup> S:n 8 p. kesäk. 9 §. — <sup>7)</sup> S:n 18 p. jouluk. 10 §. — <sup>8)</sup> S:n 1 p. kesäk. 4 §. — <sup>9)</sup> S:n 5 p. jouluk. 2 §. — <sup>10)</sup> S:n 28 p. marrask. 5 §. — <sup>11)</sup> Ks. s. 120. — <sup>12)</sup> Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 13 §.

kaupungin vesijohtoon liittyviä yksityisiä johtoja, valtuusto hyväksyi<sup>1)</sup> tämän ehdotuksen erinäisin vähäisin muutoksin, ja maistraatille annettiin tehtäväksi saattaa ohjeet yleisön tietoon. Ohjeet olivat sanamuodoltaan seuraavat:

### Ohjeita, jotka ovat vaarinotettavat yksityisiä johdatusia laitettaessa Helsingin kaupungin vesijohdosta.

1. Ei millekään tontille saa vettä johtaa läheisen tontin torvijohdosta, vaan pitää jokaisella tontilla olla oma erityinen, katutorvien kanssa yhteydessä oleva johdatus, jonka toimeenpanon ja voimassapidon aina kartanon omistaja tahi isännöitsijä kustantaa.

2. Yleisenä sääntönä on, että yksityisen johdatuksen päätorven sisäpuolisen poikkimitan pitää olla vähintäänkin  $\frac{3}{4}$  Ruotsin kalutuumaa 1—4

» » » » 1 » » 5—8  
» » » »  $1\frac{1}{4}$  » » 9—12

laskuhanalle, sekä poikkimitan suurempi useampia hanoja myöten.

3. Sen osan yksityistä torvijohdosta, joka on maan sisässä, s. o. kadun tai tonttipaikan alla, pitää oleman joko valuraudasta tahi lyijystä, mutta ei milloinkaan taontaraudasta, sisällä huoneissa saa sitä vastoin käyttää taontarautaisia torvia tahi muusta semmoisesta aineesta tehtyjä, jonka vesijohtohallitus aikanaan voi hyväksyä; vapriikeja ja keinotaidollisia laitoksia varten, joissa ei vettä käytetä ihmisten ruokaan ja juotavaksi, tahi missä se tulee tisleeratuksi, saadaan lyijytorviakin pitää.

Lyijytorvien painon tulee olla:

|                       |   |                                                                                       |  |
|-----------------------|---|---------------------------------------------------------------------------------------|--|
| vähintäänkin 1.60:ltä | Ø | jatkojalalta, kun torvi on sisältä $\frac{1}{2}$ " ja ulkoa vähint. $\frac{13}{16}$ " |  |
| » 2.75:ltä            | » | » » » » $\frac{3}{4}$ " » » » 1 $\frac{3}{32}$ "                                      |  |
| » 3.50:ltä            | » | » » » » 1" » » » 1 $\frac{3}{8}$ "                                                    |  |
| » 5.00:ltä            | » | » » » » $\frac{5}{4}$ " » » » 1 $\frac{3}{4}$ "                                       |  |

Suurempia lyijytorvia kuin  $1\frac{1}{4}$ " poikkimitallensa sisältä ei milloinkaan saa panna painamustorveksi.

Valinrautatorvien pitää olla hyvää laatua; semmoisten torvien vähin luvallinen sisäpuolinen poikkimita määrätään  $1\frac{1}{2}$  tuumaksi.

Taontarautatorvissa, joiden myös pitää olla hyvää laatua, on vähin luvallinen sisäpuolinen poikkimita  $\frac{3}{4}$  tuumaa.

Päähanan pitää, jos mahdollista on, oleman heti sisäpuolella huoneuksen perustusta kylmättömässä kellarissa tahi huoneessa, taikka poikkeuksellisesti sen ulkopuolella maan sisässä, sekä semmoisessa tapauksessa varustettuna turvatorvella ja avaintangolla.

Jos yksityinen katujohdos on valinraudasta, pitää paitsi ensinmainittua päähanaa toinenkin niin sanottu luistihana johtoon asetettaman, lähimmäksi vesijohdon katutorvea.

Mutta jos tänä johtona on lyijytorvi, pitää siihen messinkinen tappihana pantaman.

4. Yksityinen johdatus on aina varustettava pronssisella tahi messinkisellä päähanalla, jolla johto huoneiden sisällä voidaan sulkea.

5. Yksityisten johdoksen päähanain pitää olla niin sanottuja tappihanoja, joissa on pohja ja pakkauspoksi sekä anslaki ja nasta, joten ainoastaan säännöllinen vääntö voi tapahtua. Valinrautatorvien päähanain, lähinnä katutorvea, tulee aina olla niin sanottuja luistihanoja.

6. Laskuhanoiksi saa käyttää ainoastaan niin sanottuja ruuvi- eli venttiilihanoja. Vesijohdon katutorvien yhteyteen puraaminen on tehtävä painamuksen ollessa, niin ettei vedensaanti huoneissa siity esty, ja pitää hanain olla sen mukaan laitetuina.

7. Hanat ja torvijohdot ovat hyvin suojeltavat kylmältä, ja luvallista ei ole uurrosta torvijohdosta koko pituudeltansa muureihin ja päältä rapata.

8. Missä yksityiset säiliöt ovat täytettävät vesijohdosta, käytettäköön siinä niin sanottuja itsestäänvaikuttavia venttiilejä, jotka sulkevat ilman takakalvontia; tästä syystä ei saa tavallisia tappihanoja käyttää tässä tapauksessa, ja tulee nousutorven suun olla selvänä säiliön vedenpintaa ylempänä.

9. Höyrypannuja ja hydraulisia motoreita (vesivoimamasinoita) ei saa suuttaa eli syöttää suorastaan vesijohdosta, vaan aina erinäisestä säiliöstä tahi syöttölaitteesta.

10. Missä vesimitturi tulee käytettäväksi, tapahtuu sen asettaminen ja poisotto aina vesijohtohallituksen toimesta ja vedenkuluttajan kustannuksella.

11. Missä yleinen kanava löytyy ulkopuolella tonttia, pitää, miten mahdollista on, jokaisen laskuhanan alle kiinnitettämän niin sanottuja likavesityyjä, joissa on siivilä ja

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 3 §.

ilmansalpaus, solkkuvesien ja muun likaisen veden poisjohtamista varten; kuitenkin pitää yksityisen viemärijohtoon semmoisissa tapauksissa kernaaimmin pihan sisäpuolella olevan varustettuna tilavalla niin sanotulla sakkakaivolla, josta niitä kiinteitä aineksia, joita vedestä sakkautuu, aika ajoin saatetaan ylösottaa.

Sellaiset kaivot ja viemärirummut ovat tehtävät vedenpitäviä, ettei niiden sisällys maata saastuta.

12. Yhtiö »Neptun» on yksinänsä oikeutettu takuuajallansa aukipuraamaan katutorvia sekä asettamaan pääjohtoja taloissa tahi niiden vieressä olevaan päähanaan asti ja sen kanssa, ja saa yhtiö semmoisista töistä vaatia maksun kartanon omistajalta tahi isännöitsijältä, katsojalautakunnan vahvistaman taksan mukaan; sanotun ajan perästä se tahi ne pajatehtaat, jotka vesijohtohallitus siihen valtuuttaa.

13. Ennenkuin vettä yksityisiin johtoihin annetaan, pitää yllämainittujen ohjetten olla vaarinotettuina sekä torvien johdatus syynätyinä ja hyväksyttynä vesijohtosinööritä.

14. Veden johdatusta huoneuksiin tahi tontteihin eivät, vaarinpidon tähden, muut saa toimittaa kuin vesijohtohallituksen hyväksymät pajatehtaat tahi henkilöt. Huoneuksiin pantu torvi johto, niin myös katujohdos pysyy asianomaisen tekijän omaisuutena, kunnes se on maksettu.

15. Näiden ohjeiden käyttäminen, vaarinpito niiden oikeasta noudattamisesta ja oikeus eräissä tapauksissa myöntää poikkeuksia asianhaaran mukaan kuuluvat vesijohtohallitukselle ja »Neptun» yhtiön takuuajalla yksissä neuvoin sen valtuutetulle asiamiehelle. Ilmoitukset veden saamista varten vesijohdosta sekä siihen yhtymisestä annetaan »Neptun» yhtiön takuuajalla tälle yhtiölle, joka on velkapää siitä tiedon antamaan vesijohtohallitukselle.

Siksi kuin vesijohtohallitus tulee asetetuksi, hoitaa katsojalautakunta sen tehtäviä.

*Tietoja kaasunkulutuksesta vuonna 1875.* Kaasuvalaistusosakeyhtiön isännöitsijä, konsuli N. Kiseleff, oli kaasuväläistusta koskevaan sopimukseen sisältyvän määräyksen mukaisesti maistraatille lähettämässään kirjelmässä ilmoittanut, että kaasunkulutus kaupungissa vuonna 1875 nousi 15,966,590.05 kuutiojalkaan, mistä yksityisen kulutuksen osalle tuli 12,464,665.89 ja katuvalaistuksen osalle 3,501,924.16 kuutiojalkaa. Maistraatti antoi <sup>1)</sup> tämän kirjelmän kaupunginvaltuustolle.

*Muistutuksia kaasun valaisuvoimaa ja kaasuntarkastusta vastaan valaistusvuonna 1874—75.* Kaasuntarkastajan, johtaja A. F. Soldanin, katuvalaistuksesta kaupungissa valaistusvuonna 1874—75, antaman kertomuksen, jossa oli esitetty erinäisiä varsinkin toimitetun kaasun valaisuvoimaan kohdistuvia muistutuksia, kaupunginvaltuusto vuonna 1875 oli lähettänyt <sup>2)</sup> vartavasten asetettuun valiokuntaan. Kaasuvalaistusosakeyhtiön hallituksen tutustuttua tähän kertomukseen ja sen johdosta valtuustolle antamassaan kirjelmässä tehtyä puolestaan joitakin huomautuksia kaasuntarkastajaa vastaan ja tämän vuorostaan vastattua niihin valiokunta antoi asiasta mietintönsä <sup>3)</sup>.

Valiokunta huomautti ensiksi, että Kaasuvalaistusosakeyhtiön kanssa tehty sopimus sisälsi useita osittain epämääräisiä, osittain kaupungille epäedullisia määräyksiä, joiden sinä pitkänä aikana, jonka sopimus käsitti, enemminkin tai myöhemmin oli pakko tuottaa kunnalle haittaa. Niin kauan kuin yhtiö, jolla kaasuväläistus oli yksinoikeutena, osoitti hyvää tahtoa sopimuksen sisäisen merkityksen täyttämiseen, nämä haitat esiintyivät lievempinä, mutta jos yhtiö yrittäisi päästä tyydyttämästä kunnan toivomuksia, olivatpa nämä sopimuksen oikean tarkoituksen kannalta katsoen miten kohtuullisia tahansa, niin sopimus tarjosi tilaisuuden jotenkin venyviin tulkintoihin. Valiokunta ei tosin epäillyt, että kaupunki saattoi löytää keinoja oikeutensa valvomiseen yhtiötä vastaan, jos kaasun laatu pysyväisesti huonontui, koska sopimuksen tarkoitus oli ilmeinen siinä suhteessa, että kaasun yleensä tuli pysyä valovoimaltaan jotenkin taisaisesti 12 normaalikynttilän vahvuutena. Sopimuksen

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 10 p. helmik. 4 §. — <sup>2)</sup> Ks. s. 46. — <sup>3)</sup> Valt. pain. asiakirj. n:o 30.

sanamuoto saattoi kuitenkin helposti antaa aiheen sellaiseen tulkintaan, että yhtiö kuukausimääriä eli koko sen vuodenajan, jolloin kaasunvalmistus oli kalleimmillaan, voi pysyttää valovoiman vähäisenä, esim. hiukan yli 9.2 normaalikynttilän, kunhan vain yhtiö huolehti siitä, että koko vuoden keskimäärä läheni 12 normaalikynttilää. Tuntien yhtiön arvossapidetyn johdon saattoi kuitenkin toivoa, ettei yhtiön taholta todenteolla esitettäisi tällaista sopimuksen vääriä tulkintaa. Valiokunta olikin vakuuttunut siitä, että kaasuntarkastaja, jonka taitavuus ja kunnan edun harrastus yleisesti tunnettiin, oli kohdistanut kaupunginvaltuuston huomion havaitsemiinsa puutteellisuuksiin vähemmän sen takia, että hän olisi halunnut ehdottaa ryhdyttäväksi toimenpiteihin yhtiötä vastaan, kuin siten huomauttaakseen yhtiölle, ettei valaistusvuoden tavallista epätasaisempi kaasuvalaistus ollut jäänyt kunnan taholta huomaamatta. — Vaikkakin kaasuntarkastajan selvityksestä kävi ilmi, että kaasu kyseisenä valaistusvuonna oli antanut useampia muistutuksen aiheita kuin aikaisemmin, valiokunta katsoi, että valtuuston tällä kertaa tuli tyytyä koettamaan sopimustietä päästä yksimielisyyteen kaasuntarkastuksen toimittamisen suhteen. Tarkastuksessa käytettyjen normaalikynttiläin suhteen yhtiö oli oikeassa siinä, että niiden laatu ei ollut kirjaimellisesti sopimuksen mukainen, valaisuvoiman kun sen mukaan tuli vastata kahtatoista määrätyn painoista ja suuruista palavaa vahakynttilää, jota vastoin tarkastuksessa oli käytetty saksalaisia n. s. fotometrisiä parafiinikynttilöitä. Todennäköistä oli tosin, että yhtiö, kuten kaasuntarkastaja oli lausunut, ei ollut tämän johdosta joutunut kärsimään mitään vääryyttä, mutta koska mainittujen vahakynttiläin hankkiminen näytti olevan erittäin vaikeata ja yhtiö tässä kohdassa saattoi viitata sopimukseen, olisi sitä ainakin tältä osalta selvennettävä.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti<sup>1)</sup> kehoittaa maistraattia siinä tapauksessa, että tuottaisi liian suuria vaikeuksia saada hankituksi riittävä määrä säädetyn laatuista normaalikynttilöitä, antamaan kaasuntarkastajalle tehtäväksi muiden kutsuttujen asiantuntijain avustamana koettaa laatia ehdotuksen yhtiön kanssa tehtäväksi sopimukseksi, jonka mukaan toisenlaatuiset normaalikynttilät vahvistettaisiin käytettäväksi kaasun valaisuvoiman mittaamiseen, ja oikeuttaa asiamiehet ehdottamaan muitakin kaasuntarkastusta koskevia tarpeellisia muutoksia ja lisäyksiä kyseiseen sopimukseen.

Myöhemmin kaasuntarkastaja ilmoitti maistraatille, että hän käännyttyään Kaasuvalaistusosakeyhtiön toimitusjohtajan E. L. Bergrothin puoleen oli tältä saanut ilmoituksen, että yhtiö, koska ilmeisesti oli mahdotonta lähimmässä tulevaisuudessa saada selvitetyn, kuinka monta saksalaista normaalikynttilää tarvittiin vastaamaan sopimuksessa säädettyjä vahakynttilöitä, puolestaan suostui siihen, että tarkastus toistaiseksi toimitettiin samoin kuin aikaisemmin. Lisäksi tarkastaja alisti maistraatin harkittavaksi, mikä merkitys insinööri Bergrothin selitykselle voitiin antaa kaasuvalaistussopimukseen verrattuna ja oliko kaasuntarkastajan ryhdyttävä asian johdosta muihin toimenpiteihin. Maistraatin luovutettua asian kaupunginvaltuuston hoidettavaksi valtuusto lähetti<sup>2)</sup> sen uudestaan edellä mainittuun valiokuntaan.

Sen johdosta antamassaan lausunnossa<sup>3)</sup> valiokunta huomautti, ettei maistraatti ollut kutsunut asiantuntijoita avustamaan kaasuntarkastajaa Kaasu-

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 27 p. kesäk. 1 §. — <sup>2)</sup> S:n 9 p. marrask. 14 §. — <sup>3)</sup> S:n 28 p. marrask., liite A.

valaistusosakeyhtiön kanssa käydyissä neuvotteluissa, vaikka valtuusto oli siitä tehnyt selvän päätöksen ja tällainen avustus oli osoittautunut sangen tarpeelliseksi tässä arkaluontoisessa kysymyksessä. Kun sen lisäksi insinööri Bergrothin ilmoitus antoi kaupungille ainoastaan epämääräiset eikä, kuten valiokunnan tarkoitus oli ollut, täysin vakuuttavia takeita siitä, että kaasuntarkastus tapahtui molempien asianosaisten hyväksymien periaatteiden mukaisesti, valiokunta katsoi välttämättömäksi erinäisin lisäyksin uudistaa asiasta aikaisemmin tekemänsä ehdotuksen.

Valiokunnan lausunnon mukaisesti valtuusto sen jälkeen päätti <sup>1)</sup> uudestaan anoa maistraatilta, että maistraatti kehoittaisi kaasuntarkastajaa muiden asiantuntijain avustamana, joita maistraatti valitsisi kaasuntarkastajan sopivaksi katsoman lukumäärän ja Kaasuvalaistusosakeyhtiö, mikäli se sitä halusi, yhtä monta, laatimaan ehdotuksen yhtiön kanssa valtuuston aikaisemmin esittämässä tarkoituksessa tehtäväksi sopimukseksi.

Asiaa ei käsitelty loppuun vuoden varrella.

*Kertomus kaasuvalaistuksesta valaistusvuonna 1875—76.* Kaasuntarkastajan, johtaja A. F. Soldanin, antama selonteko kaasuvalaistuksesta kaupungissa valaistusvuonna 1875—76 ei aiheuttanut <sup>2)</sup> toimenpidettä valtuuston taholta.

*Muutamien katulyhtyjen valaisuaajan pidentäminen.* Poliisikamarin esityksen, että erinäisillä kaduilla olevien lyhtyjen valaisuaikaa pimeimpänä vuodenaikana lisättäisiin, kaupunginvaltuusto lähetti <sup>3)</sup> raha-asiaINVALIOKUNTAAN. Lausunnossaan <sup>4)</sup> tämä valiokunta ehdotti, että asia sillä kerralla saisi raueta, mutta että maistraattia kehoitettaisiin niissä neuvotteluissa, joita käytäisiin sopimuksen aikaansaamiseksi katuvalaistuksen järjestämisestä, mikäli siihen ei käytetty kaasua, ottamaan harkittavakseen, olisiko syytä joissakin osissa kaupunkia lisätä valaisuaikaa, sekä siinä tapauksessa laatimaan vaihtopuolinen sopimusehdotus. Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti <sup>5)</sup> siihen katsoen, että maistraatti sillävälän oli tehnyt kaupunginvaltuustolle ehdotuksen katuvalaistuksen järjestämisestä lähitulevaisuudessa, olla sillä hetkellä ryhtymättä mihinkään toimenpiteeseen poliisikamarin esityksen johdosta, vaan ottaa asian harkittavakseen mainitun ehdotuksen <sup>6)</sup> yhteydessä.

*Katuvalaistuksen järjestäminen ja kaasujohtoverkon laajentaminen.* Sen johdosta, että ylitirehtööri J. H. A. af Forselleksen kanssa vuonna 1872 tehty sopimus erinäisten katujen valaisemisesta hänen keksimillään tärpättilampuilla päättyisi huhtikuun 15 p:nä 1876, maistraatti ehdotti, että huolenpito niiden katujen valaistuksesta, joihin ei vielä ollut laskettu kaasujohtoja eikä voitu niitä laskea ennenkuin tulevaisuudessa, tarjottaisiin julkisella huutokaupalla ja ne tärpättilyhydyt, jotka mainitun sopimuksen mukaan joutuisivat kaupungin omaisuudeksi, luovutettaisiin vastaiselle urakoitsijalle. Huutokaupassa olisi määrättävä ehdoksi, että urakoitsija oli velvollinen määrätystä maksusta asettamaan lyhtyjä sellaisiin paikkoihin, joihin niitä odotettavissa olevan kaupunginasemakaavan järjestelyn johdosta kenties tarvittiin, sekä mikäli se katsottiin tarpeelliseksi, ylläpitämään valaistusta joitakin tunteja yli säännöllisen vahvistetun sammutusajan, joka oli klo 12 yöllä. Kaupunginvaltuusto lähetti <sup>7)</sup> maistraatin esityksen valiokuntaan, johon kuuluivat vtt Collan, Grunér ja Fagerroos ja joka lisäksi sai tehtäväkseen antaa lausunnon vtn Tallgrénin tekemästä ehdotuksesta, että kaupungin kaasujohto ulotet-

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 2 §. — <sup>2)</sup> S:n 5 p. syysk. 18 §. — <sup>3)</sup> S:n 21 p. maalisk. 2 §. — <sup>4)</sup> S:n 20 p. huhtik., liite B. — <sup>5)</sup> S:n s:n 3 §. — <sup>6)</sup> Ks. alemp. tätä s. — <sup>7)</sup> Valt. pöytäk. 20 p. huhtik. 16 §.

taisiin ainakin osaan niistä kaduista ja kadunosista, jotka siihen asti oli valaistu tärpättilampuilla.

Mietinnössään<sup>1)</sup> tämä valiokunta huomautti, että tärpättilyhtyjä oli kaupungissa 168, niistä 10 Kaisaniemessä, 6 esplanaadeissa, 4 joidenkin kaivojen luona ja loput kaupungin syrjäisimpien tai korkealla sijaitsevien osien kaduilla ja aukioilla. Näiden lyhtyjen valiokunta katsoi ainakin välttävästi tyydyttävän kaupungin valaistustarpeen, minkä johdosta niiden valaistusaluetta ei ollut tarpeellista laajentaa muuten kuin pystyttämällä kaksi lyhtyä kummallekin viertotielle, nimittäin Pikku Siltasaarelle ja sen läheisen viertotiepuomin luo sekä Espoon tulin viertotiepuomin kohdalle ja vähän sen ulkopuolelle. Lyhtyjen sijoitus oli sellainen, että ne muodostivat neljä ryhmää, nimittäin 1) Bulevardinkadun luoteispuolella olevat lyhdyt, Espoon tulin luo ehdotetut niihin luettuina, 2) Bulevardin- ja Korkeavuorenkadujen välillä olevat lyhdyt, 3) Korkeavuorenkadun ja sen eteläisen, Merikatuun ulottuvan jatkeen varrella ja itäpuolella sekä Pohj. Esplanaadikadun eteläpuolella olevat lyhdyt sekä 4) Aleksanterinkadun pohjoispuolella, Katajanokalla, Kaisaniemessä sekä Pitkänsillan ja viertotiepuomin välillä olevat lyhdyt. — Samaten kuin maistraatin oli valiokunnankin mielestä kyseisen valaistuksen hoito tarjottava julkisella urakkahuutokaupalla. Aika olisi silloin määrättävä kolmeksi vuodeksi ja tarjous tehtävä vaihtoehtoisesti siten, että joko tarjotaisiin kaikki lyhdyt tai myös yksi tai useampia edellä mainituista neljästä ryhmästä eri piireinä. Koska ylitirehtööri af Forselleksen kanssa tehdyn sopimuksen ehdot yleensä edelleenkin olivat sopivat ja tyydyttävät, tuntui ne olevan otettava uuteenkin sopimukseen, kuitenkin erinäisin osaksi maistraatin, osaksi valiokunnan ehdottamin muutoksin ja lisäyksin. — Vtn Tallgrénin tekemää ehdotusta kaasujohtoverkon laajentamisesta valiokunta puolsi. Polyteknillisestä opistosta Hietalahdentorin varrelta, mihin kaasujohto jo oli laskettu, näytti johto maaston aiheuttamatta sanottavia vaikeuksia voitavan ulottaa läheisiin Vladimirin-, Eerikin- ja Lapinlahdenkatujen osiin. Vaikkakin todennäköisesti runsaammin kustannuksin, olisi johto myös jatkettava Korkeavuorenkadun pohjoispäästä eteläiseen palotorniin ja samaten Kasarmintorilta Fabianinkatua pitkin tulevaan normaalilyseoon. Ennen näitä laajennuksia koskevien päätösten tekoa olivat kuitenkin yksityiskohtaiset kustannuslaskelmat tarpeen. Tällöin oli otettava huomioon, että kaupunki Kaasuvalaistusosakeyhtiön kanssa tekemänsä sopimuksen mukaisesti kaasuverkkoa laajennettaessa oli velvollinen sitoutumaan 10 %:n korkotakaukseen uusien putkien ja niiden laskemisen sekä jo laskettujen putkien mahdollisesti välttämättömän laajentamisen aiheuttamista kustannuksista. Toisaalta oli todettu, että kaupungin kaasuväläistus, ellei otettu huomioon kuutamon aiheuttamaa supistusta, vuosittain aiheutti kustannuksia n. 89 markkaa lyhtyä kohden, kun taas tärpättilyhdyistä aiheutuva kustannus, kun itse lyhtyjen arvo oli vähennetty, oli 100 markkaa lyhdyltä. Valiokunta ehdotti, että maistraatin välityksellä hankittaisiin selvitys ehdotetun kaasujohdon laajentamisen aiheuttamista kustannuksista verrattuina tärpättivalaistuksen aiheuttamiin kustannuksiin vastaisessa urakkahuutokaupassa tehtävien tarjousten mukaan.

Pääasiallisesti valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti<sup>2)</sup>:

1) antaa maistraatille tehtäväksi julkisella huutokaupalla tarjota huolenpidon katuvalaistuksesta kaupunkiin asetetuilla 168 tärpättilampulla ja

<sup>1)</sup> Valt. pain. asiakirj. n:o 27. — <sup>2)</sup> Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 2 §.

edellä mainittuihin paikkoihin sijoitettavilla 4 uudella lampulla sekä antaa tehdyt tarjoukset valtuuston tutkittavaksi ja määrätä, että huutokaupassa oli soveltuvilta osilta noudatettava ylijohtaja af Forselleksen kanssa aikaisemmin tehtyyn sopimukseen sisältyviä määräyksiä, kuitenkin seuraavin muutoksin ja lisäyksin, nim.:

a) että tämä tehtävä tarjottiin vaihtoehtoisesti, joko koskien koko lyhtymäärää tai yhtä tai useampia edellä mainituista piireistä;

b) että urakka käsitti kolmen vuoden ajan, lukien syyskuun 1 p:stä 1876 huhtikuun 15 p:ään 1879;

c) että kaupunki hankki kaikki lyhdyt, mutta urakoitsija hoiti ja säilytti ne ja luovutti ne urakka-ajan päättyessä moitteettomassa kunnossa takaisin kaupungille;

d) että kyseisten lyhtyjen sytytysajan suhteen oli noudatettava samoja määräyksiä, jotka aikaisemmin oli vahvistettu kaasulyhtyjä koskeviksi;

e) että Kaivohuoneentiellä eversti Grahnin talon kohdalla, Vuorimiehenkadun talon n:o 21 ja Kasarminkadun talon n:o 12, Radan varrella sijaitsevan ent. Röön talon sekä Korkeavuorenkadun talon n:o 19, Metsästäjäntienkadun talon n:o 12, Radan talon n:o 33, Punavuorenkadun talon n:o 2, Fredrikinkadun talon n:o 14, Merimiehenkadun talojen n:ot 14, 26 ja 34, Albertinkadun talon n:o 1, Laivurinkadun talojen n:ot 19, 25, 34 ja 37 sekä Kalastajankadun talojen n:ot 4, 20 ja 26 kohdalla olevat lyhdyt korvauksesta erityisen tarjouksen nojalla marras-, joului-, tammi- ja helmikuussa pidettiin sytytettynä klo 1:een asti yöllä;

f) että määräyksen saamisen jälkeen muutkin lyhdyt eri maksusta pidettiin sytytettynä klo 1:een yöllä;

g) että urakoitsija samasta tai eri korvauksesta oli velvollinen ylläpitämään valaistusta muillakin samanlaisilla lyhdyillä, joita kaupunki saattoi nähdä hyväksi asettaa piiriin tai sen läheisyyteen; sekä

h) että kaupungilla sitävastoin siinä tapauksessa, että tärpättilyhtyjen lukumäärä kaasujohdon laajentamisen johdosta väheni, oli oikeus vastaavasti alentaa urakkamaksua; samoin kuin

2) kehoittaa maistraattia Kaasuvalaistusosakeyhtiöltä hankkimaan ja valtuustolle antamaan tiedon niistä tärpättivalaistusalueen osista, joihin kaasujohto vähimmin kustannuksin lähitulevaisuudessa voitaisiin ulottaa, ja erittäinkin likimääräisen laskelman niistä kustannuksista, jotka kaupungille aiheutuisivat kaasujohdon ulottamisesta valiokunnan mainitsemiin katuuihin ja kadunosiin.

Kaupunginvaltuuston vahvistamien ehtojen mukaisesti toimitetun huutokaupan jälkeen maistraatti ilmoitti, että tärpättivalaistuksesta huolehtimaan oli tarjoutunut ainoastaan entinen urakoitsija, ylitirehtööri af Forselles, joka vaati 120 markkaa vuodessa lyhdyltä 3 vuoden aikana lukien syyskuun 1 p:stä 1876 huhtikuun 15 p:ään 1879 siten, että vuotuisesta urakkasummasta maksettaisiin puolet joulukuun 1 p:nä ja loput kahdessa osassa helmikuun ja huhtikuun 15 p:nä, sekä että kaupungilla oli oikeus urakka-aikana vähentää lyhtyjen lukua ja korvausta 120 markkaa poistetulta lyhdyltä; velvollisuudesta pitää valtuuston määräämät ja muut vastedes määrättävät lyhdyt sytytettynä yli puolen yön klo 1:een asti yöllä ylitirehtööri af Forselles oli vaatinut ylimääräistä korvausta 10 markkaa lyhdyltä. — Hyläten maistraatin samalla esittämän ehdotuksen uuden huutokaupan toimeenpanemisesta valtuusto päätti <sup>1)</sup> hyväksyä ylitirehtööri af Forselleksen tarjouksen.

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 14 p. heinäk. 13 §.



Myöhemmin maistraatti antoi kaupunginvaltuustolle Kaasuvalaistus- osakeyhtiön isännöitsijän laatiman ehdotuksen kaupungin kaasujohtoverkon ja kaasuvalaistuksen laajentamisesta siten, että yhteensä 50 uutta kaasulyhtyä asetettaisiin Fabianin-, Korkeavuoren-, Ludvigin-, Rikhardin-, Yrjön-, Simon-, Annan-, Fredrikin-, Albertin-, Abrahamin-, Eerikin-, Vladimirin- ja Antreankaduille, alueelle, joka aikaisemmin oli ollut 25 täpättilyhdyn valaisema. Tämän työn kustannukset arvioitiin yhteensä 53,925 markaksi. Valtuusto lähetti <sup>1)</sup> asian raha-asiainvaliokuntaan, joka samalla oikeutettiin sitä käsitellessään käyttämään apunaan yhtä tai useampia asiantuntijoita ja joka sellaiseksi kutsui vtn Janssonin. — Valiokunnan lausunnossaan <sup>2)</sup> esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto, ennenkuin asiassa muuhun ryhdyttiin, päätti <sup>3)</sup> pyytää maistraattia hankkimaan tietoja siitä, olivatko ehdotettujen kaasujohtosuuntain läheisyydessä sijaitsevien talojen omistajat halukkaita johtamaan taloihinsa kaasun ja montako liekkiä varten. Tällöin oli talonomistajille osoitettavat tiedustelut laadittava siten, että niistä ilmeni, että kaasujohtoverkon laajentaminen olennaisesti riippui siitä, miten monta yksityiskulutukseen käytettävää liekkiä voitiin edellyttää saatavan, sekä että vastaukset olivat talonomistajia sitovia siinä tapauksessa, että työ suoritettiin vuosina 1877 ja 1878. Tiedustelun tulokseksi tuli, että ainoastaan 5 kyseisistä talonomistajista sitoutui mainituin edellytyksin antamaan johtaa taloihinsa kaasun yhteensä 25 à 28 liekkiä varten. Maistraatin ilmoitettua tämän valtuusto palautti <sup>4)</sup> asian edelleen käsiteltäväksi valiokuntaan, mutta sen uusi lausunto ei saapunut vuoden varrella.

*Maistraatin ja raastuvanoikeuden jäsenistö ja tehtävät.* Käsitellessään kysymystä kalliinajanlisäyksen myöntämisestä kunnallisraatimies A. F. Liljerosille <sup>5)</sup> kaupunginvaltuusto päätti <sup>6)</sup> ystävällisesti tiedustella maistraatilta, oliko sen taholta ryhdytty mihinkään toimenpiteeseen valtuuston vuonna 1875 tekemän esityksen <sup>7)</sup> johdosta, jossa oli lausuttu suotavaksi, että maistraatin ja raastuvanoikeuden kokoonpanoa ja tehtäviä jonkin verran muutettaisiin. Sen lisäksi, että kaupungin virkamiesten palkkaetujen lopullisen järjestelyn täytyi jäädä riippuvaiseksi valtuuston mainitussa esityksessä kosketettujen kysymysten ratkaisusta, näytti erittäinkin maistraatin kokoonpanon muutos olevan entistä paremmin perusteltu nyt, kun oli perustettu rahatoimikamari, joka piakkoin ottaisi hoitoonsa olennaisen osan niistä tehtävistä, jotka siihen asti olivat kuuluneet maistraatille.

*Huutokauppalaituksen uudestaanjärjestäminen.* Lähettäen kaupunginvaltuustolle kauppiasyhdistyksen valtuutettujen vuonna 1871 laatiman ehdotuksen »ohjesäännöksi, jota oli noudatettava Helsingin pörssissä toimitetuissa obligatio-, osake- ja tukkutavarahuutokaupoissa», maistraatti alisti valtuuston ratkaistavaksi, eikö huutokauppalaitosta olisi järjestettävä uudestaan m. m. sikäli, että otettaisiin käytäntöön vasararaha. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti <sup>8)</sup> anoa, että maistraatti antaisi täydellisen ehdotuksen niistä uudistuksista, jotka sen mielestä oli tehtävä kaupungin huutokauppalaituksen järjestelyyn, ja pidätti itselleen oikeuden tämän ehdotuksen saavuttua puolestaan antaa lausunnon kauppiasyhdistyksen valtuutettujen aikaisemmin laatimasta arvopaperi- y. m. huutokauppoja koskevasta ohjesääntöehdotuksesta.

*Kaupunginvaltuuston kanslian työn järjestäminen.* Vakinaisen valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti <sup>9)</sup> järjestää valtuuston

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 4 p. lokak. 11 §. — <sup>2)</sup> S:n 21 p. marrask., liite C. — <sup>3)</sup> S:n s:n 7 §. — <sup>4)</sup> S:n 22 p. jouluk. 17 §. — <sup>5)</sup> Ks. s. 154. — <sup>6)</sup> Valt. pöytäk. 22 p. jouluk. 15 §. — <sup>7)</sup> Ks. s. 67. — <sup>8)</sup> Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 5 §. — <sup>9)</sup> S:n 18 p. tammik. 4 §.

kanslian työn helmikuun 1 p:stä 1876 samaan päivään vuonna 1877 siten, että sinne otettaisiin sihteeri ja notaari, joista edellisen tehtävänä olisi laatia pöytäkirjat valtuuston kokouksissa, huolehtia lähtevistä kirjelmistä ja diaarin pidosta sekä palvella valmisteluvaliokuntaa, jälkimmäisen taas palvella kaikkia muita valiokuntia ja laatia niiden mietinnöt, minkä ohessa sihteerin ja notaarin jommankumman ollessa estyneenä tuli vastata toistensa tehtävistä. Sihteeriksi otettiin mainituksi ajaksi siihenastinen sihteeri, lakitieteenkandidaatti K. Th. Wegelius, ja notaariksi samaksi ajaksi siihenastinen notaari, hovioikeuden-  
auskultantti, vapaaherra V. M. von Born.

*Rahatoimikamarin ohjesääntö.* Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1875 asettanut <sup>1)</sup> valiokunnan tarkastamaan maistraatin laatimaa vastaisen rahatoimikamarin ohjesääntöehdotusta. Valiokunnan tuli samalla antaa lausunto maistraatin samassa yhteydessä tekemästä esityksestä, että myönnettäisiin määräraha ainakin yhden virkamiehen palkkaamiseksi, joka rahatoimikonttorin jouduttua rahatoimikamarin alaiseksi maistraatin johtamana ja valvomana huolehtisi maistraatille kuuluvasta kaupungista valtiolle tulevien tulojen kannasta ja hoidosta sekä tilityksestä.

Mietinnössään <sup>2)</sup> tämä valiokunta mainitsi maistraatin laatiman rahatoimikamarin ohjesääntöehdotuksen ansioksi, että se pääkohdittain ottaen huomioon, että päätösvalta kaupungin asioissa oli siirtynyt kaupunginvaltuustolle ja että oikeastaan vain ylivalvonta hallintoasioissa enää kuului maistraatille, muuten liittyi aikaisempiin kaupungissa vallitseviin oloihin. Maistraatti oli siten m. m. säilyttänyt vuonna 1856 annetun rahatoimilaitoksen ohjesäännön nojalla perustetut rahatoimikonttorin kamreerin- ja kassanhoitajantoimet, joiden haltijoista ehdotuksen mukaan tulisi rahatoimikamarin virkamiehiä, mikä järjestely tuntui periaatteellisesti oikealta. — Tärkein valiokunnan ehdotusta vastaan esittämistä muistutuksista kohdistui siihen, että se valiokunnan mielestä oli liian yksityiskohtainen. Kun vuoden 1873 kunnallislain 51 §:ssä oli säädetty, että kaupungin rahatoimikamarin ohjesääntö oli senaatin talousosaston vahvistettava, oli täten haluttu antaa valtiolle takeet siitä, ettei kaupunkikuntien taholta tehty harkitsemattomia päätöksiä, mutta ei kahlehtia niiden kehitystä. Jos siis toisaalta oli tärkeätä, että puheena oleva ohjesääntö sisälsi kamarin toiminnan perusteet täydellisesti kehitettyinä ja sovitettuina kunnan erikoisten olojen mukaisesti, ei toisaalta ollut vähemmän tärkeätä, ettei kunnalta riistetty sen oikeutta taloudenhoitonsa yksityiskohtain järjestämiseen näiden perusteiden mukaisesti, mutta itsenäisesti ja vapaana turhantarkoista määräyksistä, joiden muuttaminen edellytti uutta tutkimusta ja vahvistusta. Tämä koski sitäkin enemmän juuri rahatoimikamarin toimintaa, koska tämä monessa suhteessa oli uusi eikä siitä ollut kokemusta ja koska toisaalta oli mahdotonta haahmoitella tätä toimintaa sen pienimpiä yksityiskohtia myöten, toisaalta taas katsoen hallinnon monimutkaisuuteen yhtä mahdotonta alituisesti pienintäkin muutosta tarvittaessa vedota ylemmän viranomaisen harkintaan. Valiokunta oli senvuoksi sitä mieltä, että maistraatin ehdotus oli liian yksityiskohtainen korkeamman viranomaisen vahvistuksen varassa olevaksi *ohjesäännöksi* ja sisälsi liian suuren määrän säännöksiä, joita ei voitu säilyttää muuttumattomina ja jotka sen vuoksi olisi sisällytettävä helpommin muutettavaan *johtosääntöön*. Sekä ohje- että johtosäännön laatiminen rahatoimikamarille teki tosin välttämättömäksi hajoittaa läheisesti yhteen kuuluvia määräyksiä siten, että yleisemmät

<sup>1)</sup> Ks. s. 68. — <sup>2)</sup> Valt. pain. asiakirj. n:o 10.

tulivat ohjesääntöön ja erikoisluontoisemmat johtosääntöön, ja lisäsi sitä-paitsi sääntöjen laajuutta, mutta näitä haittoja valiokunta piti vähäpätöisinä verrattuina tällaisesta jaosta oleviin etuihin. Valiokunta oli senvuoksi erottanut maistraatin ehdotuksesta ne määräykset, joita ei ollut katsottu sopiviksi sisällyttämään ohjesääntöön, ja tehtyään lukuisia muutoksia ja lisäyksiä laatinnut jäljelle jäävistä rahatoimikamarille uuden ohjesääntöehdotuksen. Erotetut säännökset sopivat valiokunnan käsityksen mukaan suurimmalta osaltaan sisällytettäväksi kamarin ja sen alaisten virkamiesten johtosääntöön. Kysymyksen ratkaisulle ei kuitenkaan ollut eduksi tässä yhteydessä ryhtyä edes pääkohdittain laatimaan ehdotusta tällaiseksi johtosäännöksi. Rahatoimikamarin ja sen virkamiesten tuli jonkin aikaa toimia ilman muuta johtosääntöä kuin mitä siihen asti voimassa olleet ohje- ja johtosäännöt soveltuvilta osilta sisälsivät ja kaupunginvaltuusto erikoistapauksissa määräsi. Kun siten olisi saatu tarpeellinen kokemus, sopisi kamarin laatia ja antaa valtuustolle johtosääntöehdotus, jonka erityinen valiokunta sitten tavallisessa järjestyksessä tarkastaisi. — Valiokunnan laatimassa rahatoimikamarin ohjesääntöehdotuksessa oli edellä esitetyistä syistä tehtyjen lukuisten poistojen lisäksi tehty maistraatin ehdotukseen useita muita osin asiallisia, osin muodollisia muutoksia, joita valiokunta seikkaperäisesti perusteli. Rahatoimikamarin kokoonpanosta valiokunta siten ehdotti, että kamariin valittaisiin varajäseniäkin (2 §). Rahatoimikamarin virkamiehet, joihin olisi lisättävä kamarin konttorissa toimiva kaupunginkirjuri, olisi kaupunginvaltuuston valittava eikä maistraatin, jolta viimeksimainitulta heidän yleensä tulisi saada konstitutoriaalinsa eli valtakirjansa, eikä heitä ilman laillista tutkimusta ja tuomiota saisi erottaa viroistaan (7 ja 8 §§). Paitsi kaupungin kiinteistöjen hallintoa valiokunta halusi nimenomaan määrätä kamarin toimipiiriin kuuluvaksi kaupungin muunkin omaisuuden, kuten tuloa tuottavien oikeuksien, liikkuvan pääoman, irtaimiston y. m. korkeimman hallinnon (12 §). Samalla ehdotettiin kamarille myönnettäväksi oikeus määrätyin ehdoin ottaa lyhytaikaisia lainoja (15 §). Kamarin velvollisuuksista olisi ohjesääntöön otettava kaupungin katujen ja yleisten paikkain valaistuksen sekä kaupungin asiana olevan puhtaana-pidon valvonta (16 §). Samaten ohjesääntöön olisi otettava määräys, että kamarin puheenjohtajan tuli saada vuosipalkkio (27 §). Asiallisesti valiokunta oli poikennut maistraatin ehdotuksesta vielä poistamalla omasta ehdotuksesta erinäisiä määräyksiä, jotka koskivat kamarin velvollisuutta siihen valittujen jäsenten välityksellä toimittaa katselmuksia kaupungin vuokralle antamilla tiluksilla ja kaupunginasemakaavan ulkopuolella sijaitsevilla, uudis- tai lisärakennuksia varten tarkoitetuilla alueilla sekä valvoa kaupungininsinöörin johdolla suoritettuja kaupungin töitä, joiden velvollisuuksien valiokunnan mielestä tuli jatkuvasti kuulua maistraatille. Edelleen oli valiokunnan mielestä maistraatin ehdottama säännös, että kamarin jäsenet olivat velvolliset yhteisvastuullisesti vastaamaan kaupungille koituvasta tappiosta tai vahingosta, sekä kaikki määräykset, jotka koskivat virkamiesten palkkaustapaa, poistettava ohjesäännöstä. — Valiokunta ehdotti, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi sen laatiman rahatoimikamarin ohjesääntöehdotuksen ja lähettäisi sen senaatin talousosaston vahvistettavaksi, sekä yhtyi maistraatin ehdotukseen, että maistraatti ilman rahatoimikamarin välitystä huolehtisi ja vastaisi kaupungissa suoritettavasta valtionverojen kannannasta. Tätä tarkoitusta varten valtuuston olisi oikeutettava maistraatti siitä ajankohdasta lähtien, jolloin rahatoimikamarin ohjesääntö oli saanut esivallan vahvistuksen ja kruununverojen kannanta oli järjestetty maistraatin ehdotuksen mukaisesti, saamaan

siitä aiheutuviin kustannuksiin käytettäväkseen määräraha, jonka määrän valiokunta toistaiseksi ehdotti 2,400 markaksi vuodessa. — Valiokunnan mietintöön liittyi kaksi vtt. Dalströmin ja Ehrströmin antamaa vastalauseetta, jotka kohdistuivat erinäisiin valiokunnan ohjesääntöehdotuksen pykäliin.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto erinäisin osaksi vastalauseen tekijän ehdottamin muutoksin ja lisäksi hyväksyi<sup>1)</sup> valiokunnan laatiman rahatoimikamarin ohjesääntöehdotuksen, joka oli lähetettävä senaatin talousosaston vahvistettavaksi. Sen ohessa valtuusto valiokunnan ehdotuksen mukaisesti myönsi maistraatille toistaiseksi 2,400 markan suuruisen vuosimäärärahan valtionverojen kannannan hoitamista varten siitä ajasta lähtien, jolloin se oli järjestetty maistraatin ehdottamalla tavalla.

Myöhemmin saapui<sup>2)</sup> valtuustolle maistraatin välityksellä ilmoitus, että senaatti lisäten yhden pykälän (28 §), joka koski valtionverojen maksuunpanoa y. m., lokakuun 13 p:nä oli vahvistanut kaupunginvaltuuston hyväksymän ohjesäännön.

Vahvistettu ohjesääntö oli sanamuodoltaan seuraava:

### Ohjesääntö rahatoimikamarille Helsingissä.

1 §. Rahatoimikamarin, jonka yleinen tarkoitus on määrättynä 4 ja 51 §:ssä 8 p:nä joulukuuta 1873 annetussa keisarillisessa asetuksessa kunnallishallituksesta kaupungissa, tulee niiden virkamiesten ja käskyläisten avulla, jotka tuonnempana mainitaan, harjoittaa toimintoansa tämän ohjesäännön jälkeen sekä kaupunginvaltuusmiesten määräyksen mukaan.

Rahatoimikamarin suorasta hallinnosta erotetaan kuitenkin ne työt, jotka erinäisten määräysten mukaan ovat tehtäviksi annettuina kaupungin kansakoulujen, terveys- ja vaivashoidon sekä palotoimen ja majoitusasiain hallituksille, niin myös kaupungin satakamonttorille ja sen huutokauppakamarin kasööreille, sillä tavoin kuitenkin, että kaupungin kiinteistöjen ja koko rahatoimen hallinto sekä yleinen vaarinpito kaikesta sen irtaimistosta kuuluu rahatoimikamarille.

Jos ilmaantuu syytä jonkin kaupunkia koskevan tarveasian hoitoa varten asettaa erinäinen hallitus, on sen olo rahatoimikamarin suhteen samalla tavalla järjestettävä.

Rahatoimikamarin sekä edellämäinittujen hallitusten ja laitosten yljohdatusta toimittaa maistraatti.

2 §. Rahatoimikamarissa on kuusi jäsentä, jotka kaupunginvaltuusmiehet valitsevat kolmeksi vuodeksi sillä tavalla, että vuotuisesti kaksi jäsentä erkanee ja kaksi sijaan valitaan. Kaupunginvaltuusmiehet valitsevat myöskin kolme varajäsentä, kullakin kerralla yhdeksi vuodeksi. Vuoden kuluessa valitut astuvat toimeensa lähinnä seuraavan vuoden alusta. Ensi kerralla tapahtuu vaali kuukauden kuluessa siitä, kuin kaupunginvaltuusmiehet ovat saaneet tiedonannon tämän ohjesäännön vahvistuksesta. Silloin valituista jäsenistä eroaa arpomisen jälkeen, joka kaupunginvaltuusmiesten kokouksessa joulukuulla toimitetaan, kaksi 1877 vuoden loputtua sekä kaksi heistä vuotta myöhemmin; jäljellä olevat pysyvät vielä vuoden.

Jos jäsen tahi varajäsen joutuu pois hänelle määrättyllä viranteon ajalla, valitaan viipymättä toinen siksi ajaksi, joka eronneella olisi jäljellä ollut.

Vaalilinkelpaavaisuudesta säädetään yllämainitun keisarillisen asetuksen 52 §:ssä.

Valitulla on oikeus kieltäytyä toimestansa, jos hän on kaupunginvaltuusmies, jos hän ei asu kaupungissa tahi sille kuuluvassa aluudessa, jos hänen, rahatoimikamarin jäsenenä tahi kaupunginvaltuusmiehenä palveltuansa kolmena viimeisvuotena, on vuoronsa erota semmoisesta virasta, tahi jos hän on täyttänyt kuusikymmentä vuotta tahi ilmoittaa muun esteen, jonka kaupunginvaltuusmiehet hyväksyvät. Kieltäytyminen tehdään suullisesti tahi kirjallisesti maistraatin luona, joka jättää asian kaupunginvaltuusmiehille.

3 §. Rahatoimikamarin jäsenen vaalin tapahduttua valitsevat kaupunginvaltuusmiehet kamarin jäsenistä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan siihen lähinnä seuraavaksi vuodeksi tahi, jos jompikumpi heistä on vuoden kuluessa eronnut, toisen puheenjohtajan tahi varapuheenjohtajan eronneen sijaan jäljellä olevaksi osaksi vuotta.

Satunnaisen puheenjohtajan valitsee rahatoimikamari tarpeen ollessa.

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 14 p. maalisk. 6 § ja 21 p. maalisk. 1 §. — <sup>2)</sup> S:n 28 p. marrask. 9 §.

4 §. Rahatoimikamari kokoontuu vissinä viikon päivänä taikka, jos silloin on pyhäpäivä, lähinnä sen jälkeisenä arkipäivänä, määrättyllä tunninlyömällä, josta kaikesta rahatoimikamarin pitää kunkin vuoden alussa tekemän päätös sekä antaman yleisölle tieto alituisilla julkinaulauksilla niin maistraatin kuin rahatoimikamarinkin ovella ja kuulutuksella sanomalehdissä. Niin usein kuin puheenjohtaja näkee tarpeelliseksi, kokoontuu rahatoimikamari muullakin ajoin, josta kirjallinen ilmoitus, kun mahdollista on, jo päivää ennen, on annettava jäsenille, niin myös kaupunginvaltuusmiesten ja maistraatin puheenjohtajalle.

Varapuheenjohtajalle tahi jäsenelle tullut este on puheenjohtajalle ilmoitettava niin aikaisin, että ennätetään kutsua varajäsen.

Jos puheenjohtaja, varapuheenjohtaja tahi jäsen jää pois määrätystä kokouksesta tahi varajäsen siit, johon on saanut kutsumuksen, ilman ilmoitettua ja rahatoimikamarin hyväksymää estettä, taikka jos joku heistä ilman sellaista syytä lähtee pois, ennenkuin kokous on loppunut, maksakoon sakkoa kaupungin kassaan kultakin kerralta, puheenjohtaja kuusi sekä varapuheenjohtaja, jäsen ja varajäsen kolme markkaa, mutta kaksi sen vertaa, jos läsnäolevain vähälukuisuuden vuoksi on täytynyt kokous pitämättä jättää tahi hajoittaa. Semmoiset sakot ylöskantaa rahatoimikamarin sihteeri ja tekee niistä tilin.

5 §. Rahatoimikamarin asiat esittelee puheenjohtaja, ja päätöksistä pitää, paitsi häntä, vähintäänkin kahden jäsenen tahi varajäsenen osallisena oleman. Eri mieliä ilmaantuessa päätetään asia avoimella äännöstyksellä, niinkuin yleinen laki riita-asioista säättää.

Siihen asiaan, joka voi tuottaa erinomaista hyötyä tahi vahinkoa yksityisesti rahatoimikamarin jäsenelle taikka jollekulle, joka hänen kanssansa on sellaisessa sukulaisuudessa tahi lankoudessa, josta on polje eli jäävi tuomarille, älköön semmoinen jäsen käykö osaa ottamaan.

6 §. Rahatoimikamarin kokoukset eivät ole julkisia, mutta niissä saa läsnä olla kaupunginvaltuusmiesten ja maistraatin puheenjohtaja tahi se jäsen, jonka kumpikin virkakunta puolestansa on puheenjohtajan asemesta siihen määrännyt; ja käy semmoisen henkilön ottaa osaa keskusteluihin, mutta ei päätöksiin.

Keskustelutoimista kirjoitetaan pöytäkirja, niin laitettu kuin kaupunginvaltuusmiehet rahatoimikamarin esityksestä määräävät.

7 §. Rahatoimikamarin lähimmän katsannon ja käskyn alaisia ovat seuraavat kaupungin virkamiehet: yksi rahatoimikamarin sihteeri, joka kirjoittaa sen päiväkirjat ja pöytäkirjat, pitää huolen sen toimituskirjoituksista ja hoitaa muita askareita rahatoimikamarin kansliassa; yksi kaupunginkamreeri, kaupunginkirjuri, kaupunginkassööri ja kaksi vaakamestaria, toinen tulevain asiain toimitusta varten (tuulagikirjuri) ja toinen menevain asiain toimitusta varten, jotka kuuluvat rahatoimikamarin konttooriin; niin myös yksi kaupungininsinööri, joka johtaa kaupungin rakennuskonttooria ja jolla apuna on ainekirjuri.

Satamamestari ja satamakirjuri kuuluvat kaupungin satamakonttooriin, joka kaikessa, mikä rahatoimintoa koskee, on rahatoimikamarin alainen.

Kaupunginvaltuusmiesten vallassa on määrätä, josko ja mitkä näistä viroista sopii muun toimituksen kanssa yhdistää.

Jos virka on avoinna, määrää rahatoimikamari jonkun sitä hoitamaan sekä kuuluttaa ja julkinaulaa sen haettavaksi rahatoimikamarissa kolmenkymmenen päivän kuluessa, jonka perästä kaupunginvaltuusmiehet rahatoimikamarin vaaliehdoituksen jälkeen siihen virkaan asettavat sekä maistraatti valitulle antaa virkavahvistuskirjan taikka, jos hänellä on toinenkin virkatoimi, määräyksen virkaa hoitamaan.

Tarkemmat määräelmät virkamiesten velvollisuuksista ja tehtävistä annetaan johtosäännön kautta kaupunginvaltuusmiehiltä.

8 §. Tarpeen sattuessa ottavat kaupunginvaltuusmiehet, rahatoimikamarin ehdoituksen jälkeen tahi sitä kuulusteltuansa, lyhemmäksi tahi pitemmäksi ajaksi erinäisiä virkamiehiä tahi käskyläisiä sekä puutarhurin ja metsävahdin.

Rahatoimikamari ottakoon satunnaista tarvetta varten apulaisia kansliaansa tahi konttooriinsa töihin, kuin myös työnjohtajia ja katsojamiehiä sekä asettakoon ja eroittakoon rahatoimikamarissa tarvittavat vahtipalvelijat.

9 §. Kaikki välinsopimukset, joilla kaupunkia johonkin sitoutetaan, ovat kaupungin puolesta rahatoimikamarin tehtävät ja päätettävät, ellei tämä noudatettavan määräyksen tahi kaupunginvaltuusmiesten tekemän päätöksen mukaan kuulu erinäiselle hallitukselle tahi henkilölle; ja voidaan sopimus, kun siihen saa suusanallisesti ruveta, silläkin tavalla päättää, että sopimus sen läsnä ollessa, jonka kanssa se tehdään, täydellisesti otetaan rahatoimikamarin pöytäkirjaan ja siitä hänelle luetaan, jonka jälkeen pöytäkirjalla, jos hän sen allekirjoittaa, on välinsopimuksesta todistava voima.

10 §. Rahatoimikamarin tulee kaikissa niissä tapauksissa, joiden suhteen ei ole toisin määrätty, kaupungin puolesta hakea, vastata ja valvoa sen oikeutta; ja on rahatoimikamarilla tässä suhteessa valta kaupungin puolesta pöytäkirjanotteella valtuuttaa sihteerinsä tahi joku muu käyttämään kaupungin puhevaltaa.

11 §. Rahatoimikamarin pitää viipymättä ja täydellisesti antaman ne lausunnot ja tiedot, joita kaupunginvaltuusmiehet siltä vaativat, sekä muutenkin, kun jokin ehdotus tahi asia rahatoimikamarista valtuusmiesten ratkaistavaksi lykätään taikka määräystä jossakin asiassa pyydetään, siltä myöskin täydellisesti mielensä lausuman.

Jos ajatukset rahatoimikamarissa ovat toisistaan eroavaisia, on äännöstyspöytäkirja oheenpantava.

Kaupunginvaltuusmiesten ja rahatoimikamarin kirjeenvaihto käy välittömästi kaikissa niissä tapauksissa, joissa ei, 46 §:n mukaan keisarillisessa asetuksessa kunnallishallituksesta kaupungissa, tarvita maistraatin virka-apua kaupunginvaltuusmiesten päätöksiensä toimeenpanoa varten.

Tieto, jota maistraatti anoo, on rahatoimikamarin myös viivytyksettä annettava.

12 §. Rahatoimikamari, jonka hallussa, 1 §:n mukaan, on kaiken kaupungille kuuluvan omaisuuden yleinen hallinto ja joka siis myös hoitaa kansakouluille, vaivais- ja terveyshoitoon, palo- ja majoitustointa varten sekä muihin kaupungin tarkoituksiin käytettäviä rahavaroja ja kiinteistöjä sekä yleisesti vaarilla pitää kaikkea semmoiseen tarkoitukseen annettua irtaimistoa, on tämän suhteen velkapää:

vouralle antamaan niitä kaupungille kuuluvia kiinteitä omaisuuksia ja tilusosia sekä tulontuottavia oikeuksia, joita ei kaupungin suoraan tarpeeseen tarvita, sekä siinä suhteessa, hyvään aikaan ennenkuin voura-aika loppuu tahi voura muusta syystä lakkaa, hankkimaan kaupunginvaltuusmiehiltä määräystä asiassa ja sitä varten silloin myös antamaan tiedon, josko kaupungin on tahi luultavasti pian tulee tarve itse käyttää sitä kiinteistöä tahi oikeutta, vai vaativatko asianhaarat uusia vourachtoja;

vastaanottamaan ilmoituksia kaupungin omaisuuteen olevan vouraoikeuden siirtämisestä sekä myöntämään tahi kieltämään sen tapahtumista niissä tiloissa, joista sellaisen siirtämisen tutkiminen on kaupungille ehdoitettuna;

hoitamaan ja voimassa pitämään kaupungin kiinteää ja irtainta omaisuutta, sikäli kuin se ei ole erinäisten hallitusten tahi henkilöiden tehtävänä, sekä siis toimituttamaan kaikkia niitä töitä, jotka kaupungille kuuluvien rakennusten, istutusten, aitain, ranta-siltain, laiturien, siltain, teiden y. m. ylläpidon ja hyödytyksen tähden nähdään tarpeelliseksi; ja pitää kaupunginvaltuusmiesten päätös tietoon hankittaman, ennenkuin paljon maksaviin korjauksiin tahi töihin ruvetaan;

anomuksen mukaan myömään kaupungille kuuluvan rakennustontin, jos eivät kaupunginvaltuusmiehet ole toisin määränneet, sekä siinä suhteessa, sittenkuin kaupungininsinööri on tontin mitannut ja ynnä yhden rahatoimikamarin jäsenen kanssa sen arvanut sekä huutokauppa ja siinä tehtyjen tarjousten tutkinto alla sanotussa järjestyksessä tapahtunut, tarjouksen tultua hyväksytyksi antamaan tontin kauppakirjan; sekä

luovuttamaan niitä kaluja ja kappalcita, joita ei ole tahi pian tule kaupungille tarvis.

Kaupungille kuuluvan omaisuuden tahi oikeuden myömistä ja vouralle antamista, niin myös osteluja ja töiden tekemisiä, kyydinpitoa tahi muita kaupungin puolesta suoritettavia tulee rahatoimikamarin hoitaa erinomattain huutokaupalla tahi lukittuja tarjouksia anomalla, jonka perästä tarjoukset tutkitaan rahatoimikamarissa, mutta, jos sen jäsenet eivät ole yhtä mieltä, kaupunginvaltuusmiesten luona. Huutokauppa irtaimen tavarain myömistä varten on huutokauppakamarin pidettävä.

13 §. Kaupungin sisääntulojen suhteen tulee rahatoimikamarin, muun muassa, konttoorinsa kautta laskea maksettavaksi ja kaupunginkassaan ylöskantaa kaupungille tulevia vouria, hyyryjä, ulostekoja ja maksoja kiinteistöistä, merenkulusta, tavaraliikkeestä, elinkeinoista y. m., kuin myös sitä paitsi olevia lisämaksoja kaupungin menojen suorittamista varten, sekä siis, kaupunginkamreeria kuulustettuaan, kaupunginvaltuusmiehille ehdoitella ja heidän määräämisensä jälkeen kuuluttaa yleisiä kokouksia vuotuisten ulostekojen ja maksojen ylöskantoa varten, ja myöskin päättää niiden ulostekojen ja maksojen lyhennyksestä, joita syystä tahi toisesta ei ole voitu ulosottaa.

Vuotuisten ulostekojen ja maksojen ylöskannossa vaarinotetaan: että, vuoden verokuitien jakelun perästä, jonka pitää olla tehtynä vähintäänkin neljäätoista päivää ennen ylöskantoa, sisäänmaksu saa tapahtua jokaisena arkipäivänä rahatoimikamarin konttoorissa niillä ajoin, kuin sitä yleisölle avoinna pidetään, kuitenkin niin, että verokuitin mukaan määrättyssä ylöskantokokouksessa maksettavan määrän pitää viimeistäänkin silloin olla suoritettu, sillä uhalla sen laiminlyönteelle, että verokuitin koko maksamaton määrä, niin kuin heti sen perästä maksettavaksi joutunut, rästituetteloon pannaan ja maksuvelvolliselta ulosotetaan; ollen ilmoitus tästä ylöskannon kuulutuksesta annettava ja verokuitteihin painettava.

Kaupungille tulevat satamarahat ja satamakonttoorissa olevan vaakan käyttämisen maksot sekä muut satunnaiset tulot, kuin myös kaupungin osa huutokauppapalkkioista lasketaan maksettaviksi ja ylöskannetaan sillä tavalla, kuin määrätty on tahi vastedes säädetään.

14 §. Ne ulosmaksot kaupungin kassasta, jotka kaupungin sitoumuksien täyttämistä tahi rahatoimikamarin teonantojen toimeenpanoa varten ovat tarpeen, taikka joita kaupunginvaltuutusmiehet tahi, toimivaltansa mukaan, kaupungissa erinäisiä tarkoituksia varten asetetut hallitukset tahi henkilöt ovat päättäneet eivätkä, kaupunginvaltuutusmiesten määräämisen mukaan, saa suorittaa, toimittaa rahatoimikamari kirjallisilla maksumääräyksillä, jotka osoittavat rahatoimikamarin konttooriin.

Rahain maksumääräyksen, jotka eivät nouse yli kahdensadan markan, olkoon puheenjohtaja oikeutettu antamaan, sillä velvollisuudella kuitenkin, että hän ensintulevassa kokouksessa sellaisen toimen ilmoittaa rahatoimikamarin hyväksyttäväksi.

15 §. Kun varoja 14 §:ssä mainittujen menojen maksamiseksi ei ole saatavilla, niin rahatoimikamari, kaupungin suhteen sitovalla voimalla, sen puolesta ottakoon rahaa lainaksi, mutta ei kuitenkaan isompaa määrää eikä muuksi ajaksi, kuin että laina voi tulla maksetuksi kuluvan vuoden tuloilla.

Helppoutuksen ja edun vuoksi rahain hoidossa on rahatoimikamarilla myös valta panna kaupungin kassan rahavaroja luotettavaan pankkiin tässä paikkakunnassa ja semmoisen kanssa sopia kassakreditivistä.

16 §. Rahatoimikamarin asia on myöskin järjestää ja pitää kaupungin katujen ja yleisten paikkain valaistusta sekä sitä puhtaanapitoa, johon kaupunki on velkappää.

17 §. Rahatoimikamarin tulee, kaupunginvaltuutusmiesten annettavain määräysten mukaan, toimituttaa täydellistä kirjanpitoa hallinnostansa, niin myös tarkkoja ja täydellisiä luetteloja:

a) kaikista kaupungin omistamista kiinteistöistä, maataloista, tilusosista, tonteista ja rakennuksista;

b) kaluvaroista, jotka kuuluvat kaupungin kiinteistöihin tahi erinäisiin laitoksiin;

c) kaupungille kuuluvista kapineista, ainevaroista ja muusta omaisuudesta; sekä

d) kaupungin kontrahdeista, velkakirjoista ynnä niihin kuuluvista vakuuksista, toisista takauksisitoumuksista ja muista tärkeistä asiakirjoista,

joissa suhteissa kaupungin asettamien erinäisten hallitusten pitää rahatoimikamarin antaa tarpeellisia tietoja.

18 §. Rahatoimikamarin pitää siksi kullakin kerralla valitun jäsenensä kautta ottaa osaa niihin kaluntarkastuksiin, jotka mainitaan 71 ja 72 §:ssä keisarillista asetusta kunnallishallituksesta kaupungissa. Sitäpaitsi on rahatoimikamari velvollinen, sillä tavoin kuin sen johtosäännössä likemmin määrätään, joka vuosi eri ajoilla pitämään määrättyjä tarkastuksia, niiden seassa erittäin syksyllä kaupungin työkaluista ja ainevaroista. Kaluntarkastuksessa pitää sekä asianomaisen hallituksen puheenjohtajan että sen virkamiiehen tahi erittäin asetetun henkilön, jonka hoidettavana omaisuus on, kutsumuksen saatuaan läsnä oleman.

Vähintäänkin kahdesti vuodessa ja muutoin niin usein, kuin syytä ilmaantuu, pitää rahatoimikamarin läpikäydä ja tarkastaa kaikki kaupungin vakuusasiakirjat, ruvetaksensa toimiin kaupungin oikeuden ja edun säilyttämiseksi.

19 §. Rahatoimikamarin pitää lokakuun kuluessa kunakin vuonna kirjallisesti antaman maistraatille ne tiedot, joista 58 §:ssä keisarillista asetusta kunnallishallituksesta kaupungissa mainitaan, ja oheen paneman ehdotus, millä keinoin voidaan kokoon saada rahoja kaikkiin kaupungin ulosmaksoihin seuraavana vuonna; ja tulee sitä varten kaupungin asettamien erinäisten hallitusten ja henkilöiden vuosittain syyskuun kuluessa rahatoimikamarin antaa kirjalliset ehdotukset heidän toimialallansa sanotulla ajalla menevistä maksoista.

Maistraatin taas pitää tammikuun ja heinäkuun kuluessa kunakin vuonna toimittaa rahatoimikamarille luettelo niistä, jotka sen edellisenä vuotena ovat saaneet tahi jättäneet oikeuden kaupungissa harjoittaa sellaista elinkeinoa, josta ilmoitus on maistraatille tehtävä; ja tulee rahatoimikamarin pitää se luettelo ensinnä kokoontuvan takseerauslautakunnan saatavana.

20 §. Rahatoimikamari on myös velkappää ennen kunkin vuoden loppua antamaan kaupunginvaltuutusmiehille kirjallisen kertomuksen toimestansa lähinnä edellisenä vuonna, johon katsoen kaupungin asettamat erinäiset hallitukset ja henkilöt ovat velvolliset ennen kesäkuun loppua kukin puolestansa rahatoimikamarille jättämään tarpeelliset tiedot toimestansa.

21 §. Rahatoimikamari jakakoon jäsentensä kesken semmoiset työnsä, jotka sisältävät vaarinpitoa ja toimeenpanemista eivätkä kuulu puheenjohtajan taikka laitoksen alaisten virkamiesten tahi käskyläisten tehtäviin.

22 §. Rahatoimikamarin pöytäkirjat, kirjalliset välisopimukset, maksumääräykset ja muut toimituskirjoitukset allekirjoittaa puheenjohtaja ja vahvistaa kamarin sihteeri nimellensä.

23 §. Rahatoimikamarin päätöksestä ei saa valitusta tehdä, vaan se, joka siihen

on tyytymätön, mahtakoon, jos perustetta on, haastattaa rahatoimikamarin kaupungin raastuvanoikeuteen ja siellä kannettansa ajaa.

24 §. Kaupungin rahatoimen tilintarkastus tarkoittaa sekä rahatoimikamarin ja sen alaisten virkamiesten hallintoa ja tekoja että kaupungin asettamain erinäisten hallitusten ja henkilöiden vaikutusta, sikäli, kuin se koskee kaupungin rahatoimeen, ja sen toimittavat kunnan siksi vuodeksi valitut tilintutkijat asianomaisessa virkahuoneessa. Ynnä tililaskujen kanssa ovat rahatoimikamarin pöytäkirjat ja muut asiakirjat tarkastettaviksi annettavat, sillä tavalla ja ajalla, kuin 67 § keisarillisessa asetuksessa kunnallishallituksesta kaupungissa säättää. Yksin ajoin pitää myös kirjain umpeenlaskun tulos, eli asento, kaupunginvaltuusmiehille ilmoitettaman.

Tilintutkijat valitsevat keskuudestansa puheenjohtajan ja jakakcot työt välillänsä. Jos eri mieliä ilmaantuu, päätetään asia äännöstyksellä niinkuin laissa riita-asioista on sääty. Päätöksistä ja äännöstyksistä on pöytäkirja kirjoitettava ja yhdessä tilintarkastuskertomuksen kanssa maistraatille jätettävä.

25 §. Jos virkamies, joka kuuluu rahatoimikamarin alle tahi on velvollinen rahatoimikamarille tilin tekemään, tavataan vähemmän virheen virassansa tehneeksi, antakoon rahatoimikamari hänelle varoituksen. Jos virkamies niskoittelee tehtävänsä työtä toimittaakseen, niin maistraatti, siitä ilmoitettua ja häntä kuulustettuansa, vussin ajan ja korkeintaan kahdensadan markan sakon määräämisellä saattakoon häntä laiminlyötyä toimittamaan. Jos virkamies kuitenkin yhä pysyy laiminlyömisessään, taikka jos virkamies tavataan muun virheen virassaan tehneeksi, olkoon rahatoimikamarin vallassa virheen tekijätä toistaiseksi viran toimittamisesta pidättää ja samalla heti sen jälkeen joko kaupunginviskaalin kautta ilmoittaa asia kanteeseen pantavaksi tuomioistuimen tykönä taikka niiden vaatimusten kanssa, joihin syytä löytyy, jättää se kaupunginvaltuusmiesten ratkaistavaksi. Virheen tehneen tämän perästä saatua tilaisuuden antaa selityksensä, on kaupunginvaltuusmiehillä valta, jos näkevät syytä olevan, hänet virasta eroittaa joko ikipäiviksi taikka lyhyemmäksi tahi pitemmäksi ajaksi ynnä koko palkan tahi jonkin sen osan menetyksellä. Jos virkavirheestä on kaupungille tullut vahinkoa, olkoon myös kaupunginvaltuusmiesten vallassa määrätä, pitääkö kannetta vahingonpalkkiosta syypäätä vastaan ajettaman vai eikö.

26 §. Kaikesta siitä tappiosta ja vahingosta, joka tahallansa taikka suuren huolimattomuuden tahi ilmeisen laiminlyömisien kautta rahatoimikamarin puolelta kaupungille saatetaan, vastatkoot myös ne sen jäsenet, jotka sitä ovat vaikuttaneet.

27 §. Rahatoimikamarin puheenjohtaja, joka on erittäin edesvastauksessa asiain esittelemisestä ja toimeenpanoon saattamisesta, nauttii vissiä vuotuista palkkiota, jonka suuruuden kaupunginvaltuusmiehet määräävät. Jos varapuheenjohtaja on hoitanut puheenjohtajan virkaa puoli kuukautta tahi kauemmin, tulee palkkio hänelle siitä ajalta.

Kaupunginvaltuusmiesten vallassa on määrätä, josko ja kuinka paljo rahatoimikamarin muiden jäsenten on saaminen palkkiota kantaa.

28 §. Semmoisten kruunun verojen ja rahain maksunlaskua, ylöskantoa ja tilintekoa, jotka menevät kaupungilta tahi suoritetaan sen asujamilta, kuin myös raastuvanoikeudelle ja maistraatille tulevien pesänkirjotus- ja perinnönjakoprosenttien ynnä muiden sivusaatavain likviitiä ja jakamista sekä tilintekoa oikeusviraston ja köyhille tulevista samankaltaisista prosenteista hoitavat rahatoimikamarin katsannon alla sen kamreeri ja kasööri tätä ennen säädetyssä järjestyksessä, jonka suhteen maistraatti, joka asetusten mukaan on kruunulle lähimmästi vastuunalainen näistä ylöskannettavista, antakoon tarkemman määräyksen siitä, mitä siihen katsoen vasta säädettäneen ja asetettaneen.

29 §. Siksi kuin rahatoimikamari on ennättänyt astua toimituksiansa käyttämiseen, pitää edesvastauksen asiain taukoomattomasta menosta kuuluman niille virkakunnille ja henkilöille, jotka tätä ennen ovat sen alaisina olleet.

30 §. Niin pian kuin tiedonanto tämän ohjesäännön vahvistuksesta on tullut, on se maistraatin toimenpidolla ja kaupungin kustannuksella ruotsiksi ja suomeksi painettuna ulosannettava.

*Holhousen valvonta.* Vakinaisen valmisteluvaliokunnan aloitteesta, joka kiinnitti kaupunginvaltuuston huomion siihen seikkaan, että valtuuston tehtäviin nykyisin kuului holhousen valvonta kaupungissa, valtuusto kehoitti <sup>1)</sup> maistraattia antamaan tietoja siitä, miten kunnalle kuuluvaa holhoustoimen valvontaa siihen asti oli harjoitettu, ja ehdotuksen siitä, miten se vastedes olisi järjestettävä. Sen jälkeen kun maistraatti tämän johdosta oli antanut asiasta lausunnon ja ehdotuksen, valmisteluvaliokunta puolestaan laati <sup>2)</sup> uuden

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 17 §. — <sup>2)</sup> S:n 22 p. helmik. 2 §.



ehdotuksen holhousen valvonnasta kaupungissa. Ennenkuin asia otettiin ratkaistavaksi, valtuusto kuitenkin päätti<sup>1)</sup> vaatia holhouslautakunnalta edellistä vuotta käsittelevän kertomuksen, jonka tuli antaa täydellinen kuva lautakunnan toiminnasta mainittuna vuonna ja m. m. sisältää erinäisiä tarkemmin ilmoitettuja tilastotietoja. Saatuaan vaaditun kertomuksen valtuusto pääasiallisesti valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti<sup>2)</sup>

että holhouslautakuntaan kolme vuotta eteenpäin eli vuoden 1878 loppuun tuli kuulua kolme kaupunginvaltuuston valitsemaa henkilöä;

että lautakunnan palkkio kuten siihenkin asti olisi 1 % alaikäisten koroista tai tuloista;

että lautakunnan tuli kuukauden kuluessa jokaisen vuoden lopusta antaa valtuustolle täydellinen kertomus edellisen vuoden aikaisesta toiminnastaan; sekä

että asianomaista papistoa maistraatin välityksellä kehoitettaisiin puoli-vuosittain antamaan valtuustolle vuoden 1864 holhousasetuksen 1 §:n 2 kohdassa mainitut luettelot kuolleista henkilöistä.

Myöhemmin ilmoitettiin<sup>3)</sup>, että kaupungin ruotsalais-suomalaisen luterilaisen seurakunnan pastorinvirasto oli antanut vaaditun luettelon vuoden 1876 alkupuoliskolta ja että tämä oli annettu holhouslautakunnalle.

*Ehdotus kaupungin satamajärjestykseksi.* Maistraatti lähetti kaupunginvaltuustolle laatimansa ehdotuksen kaupungin satamajärjestykseksi, ja valtuusto lähetti<sup>4)</sup> sen siihen valiokuntaan, joka vuonna 1875 oli asetettu<sup>5)</sup> kaupungin liikennetaksoja tarkastamaan, otettavaksi huomioon niiltä osilta, jotka liittyivät valiokunnan tekeillä oleviin töihin. Rahatoimiohjesäännön tultua vahvistetuksi oli asian valmistelun jatkamisesta erikseen päätettävä.

*Puhaanapidon uskominen palokunnan tehtäväksi.* Vt Tallgrén esitti kirjallisen ehdotuksen, että kaupungin yleisten paikkain ja katuosuuksien puhtaanapidosta vastedes huolehtisi kaupungin vakinainen palokunta alipalomestarin valvomana. Kaupunginvaltuusto päätti<sup>6)</sup> siirtää asian lähettämisen valiokuntaan, kunnes rahatoimikamari oli ehditty perustaa, jolloin sen lausunto ehdotuksesta hankittaisiin.

*Poliisilaitoksen uudestaanjärjestely.* Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1875 kuvernöörille osoitetussa lausunnossa anonut<sup>7)</sup> hyväksymistä laaditulle ehdotukselle kaupungin poliisilaitoksen uudestaanjärjestämiseksi ja poliisilaitoksen uudeksi talousarvioksi. Tämän johdosta maistraatti saattoi valtuuston tietoon<sup>8)</sup> Hänen Keisarillisen Majesteettinsa käskykirjeen, jonka mukaan poliisilaitoksen väliaikaisen järjestelyn tuli pysyä voimassa vielä vuonna 1876.

*Lausunto uuden poliisijärjestyksen ehdotuksesta.* Eräs kaupunginvaltuuston asettama valiokunta<sup>9)</sup> oli vuonna 1875 antanut mietinnön<sup>10)</sup> läänin kuvernöörin laatimasta ehdotuksesta kaupungin uudeksi poliisijärjestykseksi. Valtuusto ei kuitenkaan mainittuna vuonna ehtinyt käsitellä loppuun<sup>9)</sup> mietintöä, jossa ehdotettiin useita muutoksia kuvernöörin ehdotukseen. Uudessa esittelyssä valtuusto puolestaan heti teki<sup>11)</sup> joitakin muutoksia erinäisiin pykäliin ja palautti toisia uuteen muotoon laadittaviksi valiokuntaan. Valiokunnan sen johdosta antamassaan uudessa mietinnössä<sup>12)</sup> esitettyä ehdotuk-

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 29 p. helmik. 1 §. — <sup>2)</sup> S:n 20 p. huhtik. 9 §. — <sup>3)</sup> S:n 8 p. elok. 7 §. — <sup>4)</sup> S:n 20 p. huhtik. 13 §. — <sup>5)</sup> Ks. s. 58. — <sup>6)</sup> Valt. pöytäk. 21 p. marrask. 25 §. — <sup>7)</sup> Ks. s. 52. — <sup>8)</sup> Valt. pöytäk. 2 p. toukok. 8 §. — <sup>9)</sup> Ks. s. 69. — <sup>10)</sup> Valt. pain. asiakirj. n:o 27 v:ltä 1875. — <sup>11)</sup> Valt. pöytäk. 18 p. tammik. 7 § ja 20 p. tammik. 7 §. — <sup>12)</sup> Valt. pain. asiakirj. n:o 11.

sensa viimeksimainittujen pykäläin muutetuksi sanamuodoksi ja valtuuston suurin piirtein hyväksyttyä nämä ehdotukset valtuusto päätti <sup>1)</sup> kuvernöörille annettavassa lausunnossa ehdottaa, että kuvernöörin laatima uuden poliisijärjestyksen ehdotus vahvistettaisiin yleisesti noudatettavaksi valtuuston siihen tekemin muutoksin.

Uutta poliisijärjestystä ei kuitenkaan annettu vuoden varrella.

*Terveystenhoidon uudestaanjärjestely.* Esiteltäessä erään valiokunnan vuonna 1875 antamaa, silloin vuoteen 1876 pöydälle pantua mietintöä <sup>2)</sup>, joka koski kaupungin terveydenhoidon uudestaanjärjestelyä ja johon liittyi ehdotus suunnitellun terveyslautakunnan sekä kaupunginlääkärin ja aluelääkärien johtosääntöiksi, kaupunginvaltuusto ensin otti käsiteltäväkseen terveyslautakunnan johtosääntöehdotuksen. Tehtyään siihen tällöin joitakin pienehköjä muutoksia valtuusto palautti <sup>3)</sup> muutamia pykäläi valiokuntaan uudestaan laadittaviksi ja antoi sille samalla tehtäväksi laatia ehdotuksen Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen annettavaksi esitykseksi, jossa lautakunnalle anottaisiin oikeutta erinäisten tietojen saamiseen, osin papistolta kuolleista henkilöistä, osin kaupungissa toimivilta lääkäreiltä kulku- y. m. tautien tapauksista, osin taas asianomaisilta tarkastuslääkäreiltä prostitutsionin valvonnasta ja toimenpiteistä, joihin oli ryhdytty veneristen tautien levenemisen ehkäisemiseksi. Myöskin myöhemmin käsiteltäessä kaupunginlääkärin ja aluelääkärien johtosääntöehdotuksia erinäisiä pykäläi palautettiin <sup>4)</sup> valiokuntaan.

Valiokunnan sen johdosta antamaan uuteen mietintöön <sup>5)</sup> liittyivät valtuuston päätöksen mukaisesti uudestaan laaditut terveyslautakunnan, kaupunginlääkärin ja aluelääkärien johtosääntöehdotukset sekä ehdotus edellä mainituksi esitykseksi. Sen ohessa valiokunta uudisti ensimmäisessä mietinnössään <sup>6)</sup> tekemänsä ehdotukset, jotka koskivat mainittujen johtosääntöjen vahvistamistapaa, terveyslautakunnan jäsenten valitsemista, kaupungin kuumesairaalan valvontaa sekä kaupunginlääkärinviran ja toisen silloin avoimena olleen aluelääkärinviran julistamista avoimeksi.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti <sup>7)</sup>:

että kunnallisen terveydenhoidon järjestäminen ja johto jakamatta uskottaisiin terveyslautakunnalle, joka olisi kokoonpantua ja valittaisiin valiokunnan sille laatimassa ohjesääntöehdotuksessa säädetyllä tavalla ja joka saisi siinä määrätty valtuudet ja tehtävät; sekä

hyväksyä valiokunnan laatimat sekä mainitun lautakunnan että kaupunginlääkärin ja aluelääkärien johtosääntöehdotukset sekä lähettää ne läänin kuvernöörin vahvistettaviksi.

Edelleen valtuusto päätti edellä mainitun päätöksen saatua asianmukaisen vahvistuksen ryhtyä seuraaviin toimenpiteisiin:

tavallisessa järjestyksessä valita valitsemalla asetettavat terveyslautakunnan jäsenet;

kehoittaa maistraattia julistamaan kaupunginlääkärinviran haettavaksi ja huolehtimaan siitä, että se säädetyssä järjestyksessä jälleen täytettiin;

määrätä ajan, jolloin terveyslautakunnan tuli aloittaa toimintansa; sekä samanaikaisesti siirtää kaupungin kuumesairaalan valvonnan ja hallinnon sairaalan johtokunnalta terveyslautakunnalle; sekä

kehoittaa maistraattia julistamaan täyttämättä olevan aluelääkärin-

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 22 p. helmik. 1 §. — <sup>2)</sup> Ks. s. 69. — <sup>3)</sup> Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 1 §. — <sup>4)</sup> S:n 27 p. tammik. 1 §. — <sup>5)</sup> Valt. pain. asiakirj. n:o 17. — <sup>6)</sup> Ks. s. 70 ja valt. pain. asiakirja n:o 26 v:lta 1875. — <sup>7)</sup> Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 12 §.

viran haettavaksi ja sen jälkeen sen täyttämistä varten lähettämään hake-muskirjat valtuustolle.

Lopuksi kaupunginvaltuusto pääasiallisesti hyväksyi valiokunnan laa-timan ehdotuksen Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen osoitetuksi esitykseksi, jota koskevan päätöksen kaupunginvaltuusto aikaisemmin oli tehnyt.

Sitten kun edellä mainittujen johtosääntöjen ehdotukset oli lähetetty kuvernöörille, tämä kuitenkin välipäätöksessään lausui, että hän sen johdosta, että terveyslautakunnalle hänen käsityksensä mukaan sen johtosääntöehdo-tuksessa oli myönnetty liian suuri valta, ei ollut voinut vahvistaa edellä mai-nittua johtosääntöä eikä niin ollen myöskään ollut katsonut sopivaksi ryhtyä mihinkään toimenpiteeseen molempien muiden johtosääntöehdotusten suhteen, minkä vuoksi kuvernööri lähetti asiassa syntyneet asiakirjat takaisin kaupun-ginvaltuustolle. Tämän johdosta kaupunginvaltuustossa vireille pannun kysymyksen, olisiko kuvernöörin päätöksestä valitettava senaattiin, val-tuusto lähetti <sup>1)</sup> samaan valiokuntaan, joka aikaisemmin oli tätä asiaa käsitellyt. Koska kolmella valiokunnan jäsenistä oli este, valittiin <sup>2)</sup> siihen samalla kolme uutta jäsentä, joten siihen tulivat kuulumaan vt Jansson, professori O. E. A. Hjelt, vt Calamnius, oikeusraatimies J. F. Gadd ja lääketieteenlensensiaatti O. A. Heikel, kolme viimeksimainittua vasta valittuina.

Valiokunnan mietinnössään <sup>3)</sup> esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto myöhemmin päätti <sup>4)</sup> valittaa senaattiin kuvernöörin antamasta välipäätök-sestä ja sen yhteydessä lähettää senaattiin edellä mainitun esityksen, joka koski erinäisten lisäysten tekemistä terveyslautakunnan johtosääntöön. Vali-tuskirjelmän, joka valtuuston sihteerin tuli toimittaa perille, valtuusto päätti laatia pääasiallisesti valiokunnan laatiman, sen mietinnön oheen liitetyn ehdotuksen mukaisesti, jossa kuvernöörin terveyslautakunnan johtosääntöehdo-tusta vastaan esittämiin huomautuksiin seikkaperäisesti vastattiin.

*Kaupungin kuumesairaalan hallinto.* Sen johdosta, että väliaikainen kuu-mesairaala <sup>5)</sup> oli pantu kuntoon ja avattu potilaille, lisätty raha-asiaINVALIO-kunta talousarviomietinnössään <sup>6)</sup> hallinnon yhtenäisyyden säilyttämiseksi ehdotti, että mainitun sairaalan perustamista ja hoitoa varten asetettu lauta-kunta <sup>7)</sup> vapautettaisiin vastedes huolehtimasta sairaalasta ja sen hallinto tois-taiseksi uskottaisiin vanhemman kuumesairaalan johtokunnalle. Kaupungin-valtuusto hyväksyi <sup>7)</sup> talousarviota järjesteltäessä tämän ehdotuksen ja päätti lausua lautakunnalle valtuuston kiitollisuuden sen kunnan hyväksi suoritta-masta työstä.

*Vaivaishoitojohtokunnan sihteerin- ja kassanhoitajantoimien yhdistäminen.* Vaivaishoitojohtokunta ilmoitti, että johtokunta sen jälkeen kun vaivais-maksujen maksunpano ja kannanta kunnallisasetuksen tultua voimaan ei enää kuulunut vaivaishoitokassanhoitajalle, jonka tehtävät siten olivat tuntu-vasti vähentyneet, kustannusten säästämiseksi toistaiseksi maaliskuun 1 p:stä lähtien oli yhdistänyt johtokunnan sihteerin- ja kassanhoitajantoimet ja määrännyt kassanhoitajan, kamreeri G. A. Wendellin, 2,000 markan vuosi-palkkiosta hoitamaan mainittuja toimia. Lähetettyään <sup>8)</sup> asian vuonna 1875 asetettuun palkkausvaliokuntaan <sup>9)</sup> kaupunginvaltuusto sen antaman lau-sunnon <sup>10)</sup> mukaisesti päätti <sup>11)</sup> maistraatin välityksellä ilmoittaa vaivais-

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 9 §. — <sup>2)</sup> S:n s:n 15 §. — <sup>3)</sup> Valt. pain. asiakirj. n:o 35. — <sup>4)</sup> Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 5 §. — <sup>5)</sup> Ks. s. 129. — <sup>6)</sup> Valt. pain. asiakirj. n:o 45. — <sup>7)</sup> Valt. pöytäk. 22 p. jouluk. 19 §. — <sup>8)</sup> S:n 21 p. maalisk. 9 §. — <sup>9)</sup> Ks. s. 49. — <sup>10)</sup> Valt. pöytäk. 9 p. toukok. liite C. — <sup>11)</sup> S:n s:n 3 §.

hoitojohtokunnalle, että sen oikeastaan olisi pitänyt alistaa valtuuston tutkittavaksi kysymys yhdistetyn sihteerin- ja kassanhoitajantoimen palkkion määräämisestä, mutta että valtuusto, koska asia johtokunnan ilmoittamana oli tullut valtuuston tietoon, oli hyväksynyt johtokunnan toimenpiteen, sekä että johtokunnan heti rahatoimikamarin otettua hoidettavakseen sen varainhallinnon tuli antaa valtuustolle ehdotus sekä puheena olevien virkain lopullisesta järjestämisestä että palkkion määrästä.

*Vaivashoito-ohjesäännön muuttaminen.* Vaivashoitojohtokunnan esityksen vaivashoito-ohjesäännön tarkastamisesta, ensi sijassa niiltä osilta, jotka koskivat johtokunnan kokoonpanoa, vaivashoidon hallintoa ja sen yhteydessä olevia seikkoja, kaupunginvaltuusto epäsi<sup>1)</sup>, koska uusi yleinen vaivashoitoasetus piakkoin oli odotettavissa. Koska voimassa olevaan ohjesääntöön ennen sitä saattoi käydä ehdottoman välttämättömäksi tehdä erinäisiä muutoksia, valtuusto kuitenkin samalla päätti kehottaa johtokuntaa antamaan täydellisen ehdotuksen sellaisiksi väliaikaisiksi muutoksiksi.

*Kansakouluohjesäännön tarkastaminen.* Kansakoulujohtokunta viritti ehdotuksen kaupungin kansakoulujen vakinaisille opettajille ja opettajattarille voimassa olevan kansakouluohjesäännön mukaan määrävuosien moitteettomasta palveluksesta kuuluvaa palkankorotusoikeutta koskevien määräysten muuttamisesta. Tämän johdosta ja koska mainittua ohjesääntöä vastaan aikaisemmin oli muistutettu, että se muiltakin osiltaan, kuten esim. talousarviovuoden laskemista ja kansakouluntarkastajan suhdetta johtokuntaan koskevilta, kaipasi uudistusta, kaupunginvaltuusto päätti<sup>2)</sup> asettaa valiokunnan tarkastamaan ohjesääntöä ja valitsi<sup>3)</sup> sen jäseniksi vtt Borgin ja Ignatiuksen sekä kansakouluntarkastajan, filosofianmaisteri V. W. Öhbergin, filosofianmaisteri K. F. Heikelin ja professori Z. J. Cleven. Valiokunta ei antanut mietintöään kertomusvuoden kuluessa.

*Yleisen kansankirjaston ottaminen kaupungin haltuun.* Maistraatille osoitetussa esityksessä yleisen kansankirjaston toimikunta kirjaston perustajien ja muiden osakkaiden toimeksiannosta oli tarjonnut kirjaston otettavaksi kunnan haltuun. Tätä kirjastoa, joka oli perustettu vuonna 1860 lukuisten kaupungin asukkaitten keskuudessa toimeenpannulla keräyksellä, oli seuraavat yksitoista vuotta ylläpidetty lähinnä kirjalainamaksuista ja yksityisten henkilöiden avustuksista kertyneillä varoilla ja sen jälkeen pääasiallisesti kunnan myöntämällä määrärahoilla. Kirjalainain lukumäärä oli lukuvuonna 1874—75 ollut 14,033, ja kirjaston omistamain nidosten lukumäärä oli 2,372, niistä 1,516 ruotsinkielisiä ja 856 suomenkielisiä. Kirjaston menot olivat vuonna 1875 nousseet 2,474:43 markkaan. — Kaupunginvaltuusto lähetti<sup>4)</sup> esityksen, jota maistraatti oli puoltanut, kolmimiehiseen valiokuntaan, jonka tuli laatia täydellinen ehdotus sekä kirjaston ja siihen yhdistetyn lukusalin järjestämisestä ja huoneiston hankkimisesta näille laitoksille että myös niiden laajentamis- ja ylläpitokustannuksista. Lisäksi valiokunnalle annettiin tehtäväksi antaa lausunto kaupungille vuoden 1874 paloviinaverosta<sup>5)</sup> tulevan osuuden käytöstä. Tämän valiokunnan jäseniksi valittiin<sup>6)</sup> vtt Ignatius, Ehrström ja Schauman sekä viimeksi mainitun heti saatua vapautuksen tehtävästään vt C. G. Estlander.

Kaikin puolin puoltavassa mietinnössään<sup>7)</sup> valiokunta ennen kaikkea korosti kansankirjaston ja siihen yhdistetyn lukusalin laatuksen laitoksen

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 21 p. marrask. 21 §. — <sup>2)</sup> S:n 17 p. lokak. 9 §. — <sup>3)</sup> S:n 9 p. marrask. 17 §. — <sup>4)</sup> S:n 15 p. helmik. 1 §. — <sup>5)</sup> Ks. s. 149. — <sup>6)</sup> Valt. pöytäk. 15 p. helmik. 6 §. — <sup>7)</sup> Valt. pain. asiakirj. n:o 14.

siveellistä merkitystä. Tämä laitos, joka oli saanut alkunsa yksityisten henkilöiden varattoman väestön sivistystä ja viihtymystä kohtaan tunte-masta harrastuksesta, oli jo saanut osakseen kannatusta muiltakin tahoilta, erittäinkin kunnalta, ja oli menestyksellisesti toiminut tarkoituksensa hyväksi. Toimikunnan tarjouksen tarkoituksena oli luoda yritykselle taloudellisessakin suhteessa luja pohja ja siten taata kunnalle laajalti vaikuttavan, vähävaraisten luokkain jalostamiseen tähtäävän sivistysvälineen jatkuva olemassaolo, laitoksen, jonka toiminnan keskeytyminen olisi yhteiskunnalle todellinen vahinko. Tarjous antoi samalla tilaisuuden laitoksen järjestämiseen siten, että se onnellisesti kestäisi kilpailun varattoman työntekijän vaarallisimpien vihollisten, viinamyymäläin kanssa. Otaksuttavaa oli myöskin, ettei yksityisiltä eikä myöskään useilta kaupungissa varattomien luokkain hyväksi toimivilta yhdistyksiltä, kuten anniskeluosakeyhtiöltä, Helsingin säästöpankilta y. m. enempää kuin aikaisemminkaan tulisi puuttumaan uhrautuvaa harrastusta tätä hyödyllistä laitosta kohtaan, jonka syystäkin oli katsottava olevan omiansa vastaisen kaupunginkirjaston pohjaksi. — Kirjasto olisi otettava kaupungin haltuun kesäkuun 1 p:nä ja toistaiseksi säilytettävä silloisessa, tehtailija F. W. Grönqvistin talossa Kaivokadun 8:ssa sijaitsevassa neljä huonetta ja keittiön käsittävässä huoneistossaan, jossa kuitenkin olisi suoritettava joitakin korjaustöitä. Laitoksen vuosikustannukset valiokunta arvioi 5,000 markaksi. Laitoksen velkojen suorittamiseksi enintään 1,000 markan määrään sekä kuluvan vuoden menoihin voitiin valiokunnan mielestä sopivasti käyttää kaupungin osuus paloviinaveroon, 4,478: 99 markkaa. Laitoksen johtajaksi olisi kesäkuun 1 p:ään 1877 nimitettävä silloinen kirjastonhoitaja C. A. Gröneberg. Kirjaston vastainen hoito olisi uskottava kuusi-henkiselle johtokunnalle, jonka jäsenistä kaksi vuosittain eroaisi, mutta voitaisiin valita uudelleen, ja jonka tulisi keskuudestaan valita puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Johtokunnan tulisi saada tehtäväkseen laatia ja lähettää kaupunginvaltuustolle laitoksen ohjesääntöehdotus sekä johtokunnan ja sen alaisten henkilöiden johtosääntöehdotukset. Toistaiseksi näytti olevan soveltuvilta osilta noudatettava yksityisen laitoksen suhteen voimassa olleita järjestyssääntöjä; kuitenkin olisi yritettävä pitää sekä kirjasto että lukusali yleisölle avoinna vuosi umpeensa määrätunteina joka ilta lukuunottamatta ainoastaan suurimpia kirkollisia juhlapäiviä. Lainauserä, yksi marka koko vuodelta ja viisi penniä yksityiseltä kirjalainalta, olisi säilytettävä muuttumattomina, kuitenkin ottaen huomioon, että kuten vuodesta 1872 lähtien oli ollut laita, utteriksi ja huolellisiksi osoittautuneet kansakoulunoppilaat saisivat korvauksetta lainata kirjastosta kirjoja.

Asiaa uudestaan esiteltäessä kaupunginvaltuusto muutamin vähäisin poikkeuksin valiokunnan ehdotuksesta päätti <sup>1)</sup>:

että kaupunki myöntyen toimikunnan tekemään tarjoukseen kesäkuun 1 p:nä ottaisi haltuunsa kirjaston ja siihen yhdistetyn lukusalin ynnä kaikki laitokselle kuuluvat kirjat, sanoma- ja aikakauslehdet sekä huonekalut ja muun omaisuuden;

ottaa vastatakseen laitoksen veloista enintään 1,000 markan määrään asti sekä osoittaa näiden maksamiseksi ja laitoksen muihin menoihin kertomusvuoden aikana kaupungille tulevan vuoden 1874 paloviinaveron osuuden; sekä

valita laitoksen vastaanottamista ja vastaista hoitoa varten kolme jäsentä ja kolme varajäsentä käsittävän johtokunnan, joka valittaisiin kolmeksi

1) Valt. pöytäk. 28 p. maalisk. 3 §.

vuodeksi kerrallaan siten, että vuosittain yksi jäsen ja yksi varajäsen eroaisivat, kahtena ensimmäisenä vuonna arvan nojalla, mutta voitaisiin valita uudestaan; johtokunnan tuli keskuudestaan valita puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Sen ohella kaupunginvaltuusto antoi johtokunnalle toimeksi:

tehdä tehtailija Grönqvistin kanssa seuraavaksi vuokravuodeksi sopimuksen laitoksen hallussa siihen asti olleen huoneiston vuokraamisesta 2,000 markan vuosivuokrasta ehdoin, että huoneiston kahden pienemmän huoneen välinen väliaikainen seinä poistettiin, kaasujohtoa tarpeen mukaan laajennettiin ja huoneet, mikäli se oli tarpeellista, siistittiin;

hankkia tarvittavat huonekalut;

ottaa laitokseen kirjastonhoitajan ja vahtimestarin;

asianmukaisessa järjestyksessä ilmoittaa painoasiain yllä厅itukselle, että kunta kesäkuun 1 p:stä lukien ottaisi haltuunsa laitoksen, jota ilmoitettu henkilö tulisi hoitamaan johtokunnan ylivalvonnan alaisena;

tehdä valtuustolle ehdotuksen sekä laitoksen ohjesäännöksi että johtokunnan ja sen alaisten henkilöiden johtosäännöksi; sekä

kunnes mainittu ohjesääntö vahvistettaisiin, soveltuvilta osilta noudattaa laitoksen voimassa olevia järjestyssääntöjä, kuitenkin ottaen huomioon, että kirjasto ja lukusali, mikäli se oli tarpeellista, oli pidettävä yleisölle avoinna joka iltä, suurimpia kirkollisia juhlapäiviä lukuunottamatta.

*Vaakamestarinapulaisen ottaminen tuulaakikamariin.* Tuulaakikamarin ulkomailta tulevien tavarain toimiston vaakamestari J. V. Nygren oli maistraatilta anonut, että mainittuun toimistoon otettaisiin apulainen sekä että koska osa vaakamestarille tulevista virkasivutuloista tällöin sopivimmin siirtyisi apulaiselle, vaakamestarille tästä korvaukseksi myönnettäisiin määrätty prosentti toimistossa kaupungille kannetuista liikennemaksuista. Jättäen tämän asian kaupunginvaltuuston tutkittavaksi maistraatti ehdotti, että pyydetty apulainen otettaisiin toimeen heti 200 markan kuukausipalkkioin, mutta katsoi, että kysymys vaakamestarin palkkiosta oli jätettävä ratkaismatta, kunnes kaikki kaupungin palkkannauttijat käsittävä palkkaussääntö laadittiin. — Kaupunginvaltuusto päätti<sup>1)</sup>, että apulainen, jolla olisi oikeus vaakatodistusten antamiseen ja joka saisi maistraatin ehdottaman palkan, heti otettaisiin mainittuun toimistoon merenkulun kestämisajaksi, mutta lähetti asian muilta osiltaan aikaisemmin asetettuun palkkausvaliokuntaan<sup>2)</sup>. — Myöhemmin valtuusto mainitun valiokunnan lausunnossaan<sup>3)</sup> esittämän ehdotuksen mukaisesti erityisesti liikennemaksuihin odotettavissa olevien muutosten<sup>4)</sup> johdosta päätti<sup>5)</sup> evätä ehdotuksen puheena olevan vaakamestarin palkkaustavan muuttamisesta, mutta samalla määrätä, että mainittuun toimistoon seuraavanakin vuonna toukokuun 1 p:stä vuoden loppuun otettaisiin apulainen, joka 200 markan kuukausipalkkiosta vaakamestarin valvomana ja hänen vastuullaan avustaisi virkahuoneessa suoritettavassa työssä ja joka siten myös oikeutettaisiin antamaan vaakatodistuksia.

*Satamakirjanpitäjän toimien hoitaminen.* Maistraatin ehdotuksesta kaupunginvaltuusto määräsi<sup>6)</sup> kauppalaivankapteeni C. E. Sederholmin virkaan liittyvin palkka- y. m. eduin hoitamaan avoinna olevaa satamakirjanpitäjän tointa.

*Palohenkilökunnan lisääminen.* Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1875 asettanut<sup>7)</sup> vakinaisen palokomennuskunnan lisäämistä koskevaa kysymystä

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 23 p. toukok. 23 §. — <sup>2)</sup> Ks. s. 49. — <sup>3)</sup> Valt. pöytäk. 4 p. lokak. liite C. — <sup>4)</sup> Ks. s. 58. — <sup>5)</sup> Valt. pöytäk. 4 p. lokak. 3 §. — <sup>6)</sup> Sn 18 p. jouluk. 9 § ja 22 p. jouluk. 19 §. — <sup>7)</sup> Ks. s. 69.

valmistelemaan valiokunnan, jonka lisäksi tuli harkita, voitaisiinko palomiehistö, jos sitä siten lisättiin, velvoittaa vuorotellen avustamaan poliisia vartiokäynnissä yönaikaan. Asiasta antamassaan lausunnossa <sup>1)</sup> valiokunta toi esiin, että palomiehistöä epäilemättä oli lisättävä, mutta huomautti samalla, että lisäyksen, erittäinkin katsoen tulevan vesijohdon merkitykseen, todennäköisesti ei tarvinnut jäädä pysyväiseksi. Valiokunnan mielestä ei senvuoksi ollut syytä silloisissa oloissa koettaa luoda palokunnalle pysyväistä uutta järjestelyä, erittäinkin koska vielä oli epätietoista, tekisikö senaatin tarjoaman höyryruiskun <sup>2)</sup> vastaanottaminen palolaitoksen henkilökunnan vähentämisen mahdolliseksi. Osaksi näistä syistä, mutta ennen kaikkea jotta eivät voimain hajoittamisen takia molemmat tarkoitukset jäisi saavuttamatta, valiokunta myöskään ei voinut puoltaa ehdotusta, että palovartijan- ja poliisintoimet jossakin määrin yhdistettäisiin. Sitävastoin sopi valiokunnan mielestä lyhyehköksi ajaksi koetteeksi ottaa ylimääräistä palomiehistöä. Olisi tuskin vaikeata löytää kaupungissa asuvien vapaaehtoiseen palokuntaan kuulumattomien työläisten keskuudesta sellaisia, jotka sitoutuisivat tulipalon sattuessa vähäisestä maksusta antautumaan palolaitoksen käytettäväksi sekä väliaikoina joitakin kertoja sopivina aikoina saapumaan sammutusharjoituksiin, joissa he jonkin verran tottuisivat komentotapaan sekä niihin töihin, joihin heitä pääasiallisesti voitiin käyttää, ensi sijassa veden pumppuamiseen ruiskuja varten. — Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti <sup>3)</sup> toukokuun 1 p:n ja marraskuun 1 p:n väliseksi ajaksi ottaa palolaitoksen palvelukseen 40 kaupungissa asuvaa miestä, jotka enintään 60 markan palkkiosta sitoutuisivat tulipalon sattuessa antautumaan palolaitoksen käytettäväksi ja väliaikoina sopivissa tilaisuuksissa saapumaan toimikunnan tarpeelliseksi katsomiin harjoituksiin.

*V. t. kaupunginkamreerin ja v. t. kaupunginkassanhoitajan viranhoitomääräykset.* Maistraatti ilmoitti <sup>4)</sup> yhteisen maistraatin määränneen kaupunginkassanhoitajan, filosofianmaisteri J. A. Söderströmin, toistaiseksi hoitamaan avointa kaupunginkamreerinvirkaa ja silloin hajoitetun suomalaisen sotakomisariaatin kamarikirjurin, sotakamreeri F. A. Sandellin, sillävälän hoitamaan kaupunginkassanhoitajanvirkaa.

*Kunnalliskalenterin julkaiseminen.* Vakinaisen valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto antoi valiokunnalle tehtäväksi <sup>5)</sup> laatia ja julkaista Helsingin kunnalliskalenterin, joka sisältäisi tietoja kaupungin eri virastojen, hallitusten ja lautakuntain palveluksessa olevista henkilöistä, kaupungin vuoden 1877 talousarviosta ja lisäksi tietoja, joita valiokunta mahdollisesti katsoi olevan otettava kalenteriin.

*Julkaisujen lähettäminen Tukholman kaupunginvaltuustolle.* Puheenjohtajan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti <sup>6)</sup> lähettää kappaleen valtuuston vuoden 1875 painettuja valiokuntamietintöjä lahjaksi Tukholman kaupunginvaltuustolle.

*Vedenpuutteen lieventämistä tarkoittavia toimenpiteitä.* Maistraatin ilmoitettua kaupunginvaltuustolle, että maistraatti asian kiireellisyyden takia oli tekemättä valtuustolle erityistä esitystä ryhtynyt erinäisiin toimenpiteihin kaupungissa vallitsevan vedenpuutteen lieventämiseksi, valtuusto päätti <sup>7)</sup> hyväksyä maistraatin toimenpiteen.

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 28 p. maalisk., liite E. — <sup>2)</sup> Ks. s. 166 ja seur. — <sup>3)</sup> Valt. pöytäk. 28 p. maalisk. 20 §. — <sup>4)</sup> S:n 17 p. lokak. 13 §. — <sup>5)</sup> S:n 22 p. jouluk. 18 §. — <sup>6)</sup> S:n 18 p. tammik. 4 §. — <sup>7)</sup> S:n 11 p. tammik. 8 §.

*N. s. Antipoffin talossa vallitsevat terveydelliset epäkohdat.* Ruotsalais-suomalaisen seurakunnan pastorinvirasto ilmoitti, että arveluttavan suuri joukko lavantautia ja tulirokkoa sairastavia henkilöitä, joista monet olivat täydellisesti vailla hoitoa ja sopivaa ravintoa, eli suuressa ahtaudessa Uudenmaankadun varrella sijaitsevassa n. s. Antipoffin talossa, ja anoi pikaisia toimenpiteitä siellä vallitsevien terveydellisten epäkohtain poistamiseksi, koska ne olivat omiaan levittämään kulkutauteja kaupunkiin. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti <sup>1)</sup>, koska kaupunkiin vielä ei ollut perustettu terveyslautakuntaa, anoa läänin kuvernööriltä toimenpiteihin ryhtymistä mainittujen epäkohtain poistamiseksi.

*Pakkoluovutusjutussa annettu haaste.* Kaupungin läheisyyteen suunnitellun kuritushuonevankilan rakennustoimikunnan <sup>2)</sup> haastettua Helsingin kaupunkikunnan Helsingin pitäjän kihlakunnanoikeuteen todistamaan toimikunnan Kumtähden säterin omistajaa, vapaaherra Hj. E. G. von Bonsdorffia vastaan vireille panemassa oikeusjutussa, joka koski kuritushuonevankilan tarpeisiin pakkolunastetusta maasta suoritettavaa korvausta, kaupunginvaltuusto toimitti <sup>3)</sup> haasteen rahatoimikamarille ja antoi sille tehtäväksi valvoa oikeudenkäynnissä kaupungin oikeutta.

*Lausunto väkijuomain vähittäismyyntioikeudesta.* Viurilan polttimo-osakeyhtiön maistraatille tekemän anomuksen saada kaupungissa vähittäin myydä yhtiön valmistamaa likööriä, konjakkia ja punssia sekä kuningas-, kumina- ja muita hienompia paloviinalaatuja, mistä anomuksesta maistraatti oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto lähetti <sup>4)</sup> vuonna 1875 paloviinan vähittäismyyntiä ja anniskelua koskevia kysymyksiä valmistelevaan asetettuun valiokuntaan <sup>5)</sup>. Tämän mietinnössään <sup>6)</sup> esittämän ehdotuksen ja saman yhtiön samaa tarkoittavan anomuksen johdosta aikaisemmin tekemänsä päätöksen <sup>7)</sup> mukaisesti valtuusto päätti <sup>8)</sup> lausunnossaan ilmoittaa, että valtuusto, mikäli asia sitä koski, epäsi anomuksen.

*Lausunto paloviinan ja väkiviinan vähittäismyyntitavasta.* Helsingin anniskeluosakeyhtiön toimikunta oli maistraatilta anonut lupaa saada harjoittaessaan yhtiölle vuosiksi 1876 ja 1877 myönnettyä yksinoikeutta paloviinan anniskeluun kaupungissa aikaisemmin annetusta määräyksestä poiketen pitää kaupan ainakin sokeroituja ja maustettuja paloviinalajeja sekä väkiviinaa valmiiksi pulloihin mitattuna. Maistraatin pyydettyä asiasta kaupunginvaltuuston lausuntoa valtuusto lähetti <sup>9)</sup> sen valiokuntaan <sup>7)</sup>, joka vuonna 1875 oli asetettu käsittelemään paloviinan vähittäismyyntiä ja anniskelua koskevia kysymyksiä. Tämän valiokunnan mietinnössään <sup>10)</sup> esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto sen jälkeen päätti <sup>11)</sup> lausunnossaan ilmoittaa, että valtuuston mielestä toimikunnan anomukseen voitiin myöntyä.

*Anniskelu-oikeutta koskevia lausuntoja.* Leipurimestari F. E. Ekbergin <sup>12)</sup>, ravintoloitsijain A. Holmgrenin <sup>12)</sup> ja K. Kämpin <sup>12)</sup>, kauppiaanleski M. C. Kleinh'n <sup>12)</sup>, ravintoloitsijain D. Gavriloffin <sup>13)</sup>, F. Forsströmin <sup>13)</sup>, K. Sundqvistin <sup>13)</sup> ja J. Baltscheffskijn <sup>13)</sup>, merikapteeni F. L. Henellin <sup>13)</sup>, sokerileipurien G. Tiljanderin <sup>13)</sup> ja J. W. Träskelinin <sup>13)</sup>, aliupseerinleski J. Majevskin <sup>13)</sup>, ravintolanemäntä M. F. Enqvistin <sup>13)</sup>, ravintoloitsijain J. K. G. Ståhlhanen <sup>13)</sup>, P. G. Nymarkin <sup>13)</sup> ja J. Grönstrandin <sup>14)</sup>, neiti Ch. Söderbergin <sup>14)</sup>, ravintoloit-

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 21 p. marrask. 22 §. — <sup>2)</sup> Ks. s. 22, 97 ja seur. — <sup>3)</sup> Valt. pöytäk. 13. p. jouluk. 8 §. — <sup>4)</sup> S:n 11 p. tammik. 14 §. — <sup>5)</sup> Ks. s. 76. — <sup>6)</sup> Valt. pöytäk. 18 p. tammik., liite A. — <sup>7)</sup> Ks. s. 76. — <sup>8)</sup> Valt. pöytäk. 18 p. tammik. 3 §. — <sup>9)</sup> S:n 27 p. tammik. 4 §. — <sup>10)</sup> S:n 1 p. helmik., liite D. — <sup>11)</sup> S:n s:n 8 §. — <sup>12)</sup> S:n 7 p. tammik. 4 §. — <sup>13)</sup> S:n 27 p. tammik. 3 §. — <sup>14)</sup> S:n 10 p. helmik. 3 §.



sijain J. Lindgrenin<sup>1)</sup>, K. A. Sundqvistin<sup>2)</sup>, V. Nyströmin<sup>3)</sup> ja H. Jauckensin<sup>4)</sup> sekä sokerileipurinleski Ch. W. Catanin<sup>5)</sup> anomusten johdosta, jotka koskivat paloviinan ja muiden väkevien juomain anniskelu-oikeutta ja joista maistraatti oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto päätti maistraatille ilmoittaa, ettei sillä ollut tiedossaan mitään, mikä olisi antanut aihetta anomusten epäämiseen.

Kauppias A. Brofeldtin ja hänen vaimonsa C. Brofeldtin, ravintoloitsijain G. Blomqvistin, H. Jauckensin, C. Semmelis'in, G. Hagströmin, A. Winterin ja S. Nikolajeffin sekä ravintolanemäntä K. C. Sarinin samaa tarkoittavista anomuksista kaupunginvaltuusto päätti<sup>6)</sup> maistraatille antamassaan lausunnossa huomauttaa, ettei niidenkään hyväksyminen kohdannut estettä valtuuston taholta, edellyttäen kuitenkin, että maistraatti erinäisten anomusasiakirjoissa olevien puutteellisuuksien johdosta, joihin maistraatti oli viitannut, huolehti niiden täydentämisestä siten, että kaikki asetusten mukaiset määräykset asianmukaisesti otettiin huomioon.

Porvarin vaimo M. S. Strandbergin samanlaisesta anomuksesta kaupunginvaltuusto päätti<sup>7)</sup> antaa samaan suuntaan käyvän lausunnon ehdoin, että hakija hankki itselleen oikeuden ravintolaliikkeen harjoittamiseen kaupungissa.

Myöskin lääninkanslistinleski M. Ekbergin<sup>8)</sup>, leipurimestari F. E. Ekbergin<sup>9)</sup>, kauppias A. Brofeldtin ja hänen vaimonsa C. Brofeldtin<sup>9)</sup> sekä kauppias F. L. Henellin<sup>9)</sup> anomuksista, joista ensiksi ja viimeksi mainitun anomukset kohdistuivat vuosiin 1877 ja 1878 ja muitten vuoteen 1877, kaupunginvaltuusto päätti antaa puoltavan lausunnon edellyttäen, että hakijoilla oli oikeus harjoittaa ravintolaliikettä kaupungissa.

Ruokalanpitäjätär K. L. Lindénin<sup>10)</sup> anomuksen saada ruokalassaan anniskella ruokaryyppyjä ja vahtimestari F. E. Rönnbergin<sup>11)</sup> anomuksen saada Kaivohuoneentien varrella olevalla veistämöyhtiön tontilla olevan vajan viereisellä kentällä kesäkuun 1 p:n ja lokakuun 15 p:n välisenä aikana anniskella paloviinaa ja muita väkeviä juomia kaupunginvaltuusto maistraatille antamissaan lausunnoissa ehdotti evättäviksi.

*Lausuntoja anniskelu-oikeudesta höyrylaivoissa.* Höyrylaivain Fänrik Stål, Adlercreutz, Thyra ja Lotta Svärd päällikköjen J. Liljeröthin, C. J. Petterssonin, J. E. Sjöblomin ja J. Sundströmin anomuksista saada purjehduskauden aikana mainituissa laivoissa anniskella paloviinaa ja muita väkeviä juomia kaupunginvaltuusto päätti<sup>12)</sup> maistraatille lausua, että valtuustolla edellyttäen, ettei anniskelu tapahtunut kaupungin laitureissa, ei ollut tiedossaan mitään, minkä johdosta anomukset olisi evättävä.

*Lausunto oikeudesta teollisuusnäyttelyn aikana harjoittaa kahvila-, sokerileipuri- ja ravintolaliikettä anniskelu-oikeuksin.* Suunnitellun yleisen teollisuusnäyttelyn toimikunnan anottua maistraatilta oikeutta saada antaa jonkun tai joidenkin siihen sopivain henkilöiden näyttelyn aikana harjoittaa kahvila-, sokerileipuri- ja ravintolaliikettä ynnä paloviinan ja muiden väkevien juomain anniskelua sekä Ullanlinnan kaivopuistossa olevassa näyttelyhuoneistossa että siihen kuuluvassa lisärakennuksessa, kaupunginvaltuusto päätti<sup>13)</sup> maistraatille annettavassa lausunnossa ilmoittaa, että valtuusto, mikäli asia sitä koski, myöntyi toimikunnan anomukseen.

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 28 p. maalisk. 13 §. — <sup>2)</sup> S:n 2 p. toukok. 4 §. — <sup>3)</sup> S:n s:n 5 §. — <sup>4)</sup> S:n 9 p. toukok. 7 §. — <sup>5)</sup> S:n 23 p. toukok. 8 §. — <sup>6)</sup> S:n 7 p. tammik. 5 §. — <sup>7)</sup> S:n 28 p. maalisk. 11 §. — <sup>8)</sup> S:n 21 p. marrask. 19 §. — <sup>9)</sup> S:n 22 p. jouluk. 16 §. — <sup>10)</sup> S:n 20 p. huhtik. 7 §. — <sup>11)</sup> S:n 23 p. toukok. 7 §. — <sup>12)</sup> S:n 23 p. toukok. 9 ja 10 §, 1 p. kesäk. 16 § ja 8 p. kesäk. 5 §. — <sup>13)</sup> S:n 10 p. helmik. 2 §.

*Lausunto käsityöläis- ja teollisuuskoulujen perustamista koskevasta komitean mielinnöstä sekä teollisuusjohtokunnan johtosääntöehdotuksesta.* Läänin kuvernöörin vaadittua kaupunginvaltuustolta lausuntoa erään valtion komitean laatimasta asetusehdotuksesta, joka koski maamme sunnuntai-, ilt- ja teknillisten realkoulujen muuttamista käsityöläis- ja teollisuuskouluiksi, sekä teollisuusjohtokunnan johtosääntöehdotuksesta valtuusto lähetti <sup>1)</sup> asian viisi-henkiseen valiokuntaan, joka olisi päätösvaltainen kolmen jäsenen ollessa saapuvilla, ja valitsi <sup>2)</sup> siihen vtt Heimbergerin, Mellinin, Ignatiuksen ja Granholmin sekä tehtaanomistaja F. Idestamin. — Sen jälkeen antamassaan mietinnössä <sup>3)</sup> valiokunta antaen tunnustuksensa komitean ehdotuksen ansioille esitti sitä vastaan lukuisia muistutuksia. Tärkeimmät näistä koskivat käsityöläis- ja teollisuuskoulujen jakoa ylempiin ja alempiin kouluihin. Valiokunnan mielestä alempi käsityöläiskoulu oli asetusehdotuksen 6 ja 7 §:ää muuttamalla kokonaan poistettava ohjelmasta ja sen sijaan ylempi käsityöläiskoulu »käsityöläiskoulun» nimisenä jonkin verran lisätyin oppijaksoin säädettävä perustettavaksi jokaiseen kaupunkiin. Samaten olisi ylempi teollisuuskoulu useita johtosäännön pykälää muuttamalla poistettava ja sen sijaan perustettava »teollisuuskouluksi» nimitettäviä alempia teollisuuskouluja Turkuun, Nikolainkaupunkiin, Tampereelle ja Viipuriin, jolloin opetuskieli Turun ja Nikolainkaupungin kouluissa olisi ruotsi ja molemmissa muissa suomi, minkä lisäksi Viipurin teollisuuskouluun olisi järjestettävä laivanrakennuksen kurssi. Lukukausijako olisi teollisuuskouluissa järjestettävä siten, ettei lomakausia, kuten 35 §:ssä oli ehdotettu, sovitettaisi yhdeksi syys- ja yhdeksi kevätkuukaudeksi, vaan sensijaan kahdeksi peräkkäiseksi kuukaudeksi toukokuussa. Teollisuusjohtokunnan ehdotettuun järjestelyyn oli valiokunnan mielestä tehtävä se muutos, että ainoastaan yksi johtokunnan jäsenistä, nimittäin käsityöläis- ja teollisuuskoulujen tarkastaja, sekä sihteeri merkittäisiin vakinaiseen palkkasääntöön, jota vastoin muut jäsenet otettaisiin palkkiota vastaan. Sitäpaitsi valiokunta kohdisti erinäisiä muistutuksia komitean asetusehdotuksen 25, 26, 64 ja 65 §:ää vastaan. — Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyläten useimmat valiokunnan huomautuksista päätti <sup>4)</sup> lausunnossaan huomauttaa, että kaupunginvaltuusto oli havainnut valtion komitean laatimat ehdotukset pääkohdittain erinomaisen tarkoituksenmukaisiksi ja valtuuston käsitystä käsityöammattien ja teollisuuden tarpeista vastaaviksi, mutta kuitenkin katsonut tarpeelliseksi esittää joitakin huomautuksia käsityöläis- ja teollisuuskouluja koskevan asetusehdotuksen 2, 25, 64 ja 65 §:ää vastaan. 2 §:n määräystä vastaan, että jokaisessa kaupungissa tuli olla ainakin yksi alempi käsityöläiskoulu, huomautettiin, että kaupunkikuntia tuskin ilman valtiosäätyjen annettavaa lakia voitiin velvoittaa suorittamaan puheena olevain ja niiden kaltaisten oppilaitosten aiheuttamia menoja. 25 §:n määräyksen sijaan, jonka mukaan käsityöjohtokunnan tuli valita käsityöläiskoulun johtokunnan puheenjohtaja, näytti olevan säädettävä, että kunnan tuli valita tällaisen johtokunnan puheenjohtaja ja jäsenet. Tutkiessaan 64 §:ssä edellytetyllä tavalla ulkomaisten oppilaitosten ja viranomaisten opettajiksi pyrkijöille antamia todistuksia teollisuusjohtokunnan tulisi hankkia lausunto Helsingin polyteknilliseltä koululta, ja 65 §:ää muuttamalla olisi säädettävä, että ulkomaalaisen, joka koetteeksi määrättiin opettajanvirkaa hoitamaan, tuli saada viranhoitomääräyksensä käsityöjohtokunnan välityksellä senaatin

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 20 p. huhtik. 12 §. — <sup>2)</sup> S:n s:n 16 §. — <sup>3)</sup> Valt. pain. asiakirj. n:o 23. — <sup>4)</sup> S:n 30 p. toukok. 2 §.

talousosastolta. 25 ja 65 §:ään kohdistetut huomautukset oli valiokunta ehdottanut.

*Suomen kansalaisoikeutta koskevat anomukset.* Venäjän alamaisten viinuri N. Nikolajeffin <sup>1)</sup>, parturi E. E. Vogtin <sup>2)</sup>, kauppakirjanpitäjä I. Schkollnoffin <sup>3)</sup> ynnä hänen vaimonsa ja kahden lapsensa sekä kauppakirjanpitäjän Th. Studen <sup>4)</sup> ja D. I. Titoffin <sup>5)</sup> sekä ent. aliupseerin S. Gorbatoffin <sup>6)</sup> Suomen kansalaisoikeutta koskevien anomusten johdosta, joista anomuksista läänin kuvernöörin lähetepäätöksillä oli pyydetty kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto päätti ilmoittaa, ettei sillä ollut tiedossaan mitään, mikä antaisi aiheen anomusten epäämiseen.

*Lausuntoja oikeudesta omistaa kaupungissa kiinteistöjä.* Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1875 lausunut <sup>7)</sup> välskäri F. W. Kotherin ja ent. kirjurin N. Antonoffin anomuksista saada omistaa kaupungissa kiinteistöjä, ettei valtuustolla ollut tiedossaan mitään, minkä johdosta nämä anomukset olisi evättävä. Myöhemmin maistraatti ilmoitti <sup>8)</sup> senaatin myöntyneen molempiin näihin anomuksiin.

Preussin alamaisten, kauppias K. H. L. W. Heitmanin anomuksesta, joka koski oikeutta kiinteistön omistamiseen kaupungissa ja josta senaatti oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto niinikään päätti <sup>9)</sup> lausunnossaan esittää, ettei valtuustolla ollut tiedossaan mitään, mikä voisi antaa aiheen sen epäämiseen. Tämänkin anomuksen maistraatti sittemmin ilmoitti <sup>10)</sup> senaatin hyväksyneen.

Ent. esikuntakapteenin N. Lastotschkinin anomuksen johdosta, että hänelle, vaikkakaan hän ei ollut Suomen alamaisten, myönnettäisiin sama oikeus, mistä anomuksesta läänin kuvernööri oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto päätti <sup>11)</sup> lausunnossaan ilmoittaa, ettei kaupungin taholta ollut mitään huomauttamista anomuksen hyväksymistä vastaan, mikäli se ei millään tavalla vähentänyt kaupungin oikeutta verojen saamiseen kiinteistöistä.

*Lausunto biljardinpito-oikeudesta.* Ravintoloitsija K. Sundqvistin anomuksen johdosta, että hän kaupungissa harjoittamansa ravintolaliikkeen yhteydessä saisi pitää yleisön käytettäväksi tarkoitetun biljardin, mistä anomuksesta senaatti oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto päätti <sup>12)</sup> ilmoittaa, ettei sillä ollut tiedossaan mitään, mikä voisi olla esteeksi anomuksen hyväksymiselle.

*Lausunto kotipaikkaoikeudesta.* Läänin kuvernöörin pyydettyä kaupunginvaltuuston lausuntoa Alavieskan kunnallishallituksen vaatimuksesta, että kaupunki velvoitettaisiin ottamaan palvelijatar G. G. Koskela ja hänen tyttärensä kaupunkikunnan jäseniksi sekä maksamaan kustannukset heidän lähettämistään Helsingistä Alavieskaan, valtuusto ensin lähetettyään <sup>13)</sup> asian maistraattiin ja vaivashoitojohtokuntaan päätti <sup>14)</sup> lähettää kuvernöörille mainittujen viranomaisten lausunnot, jotka vastasivat valtuuston käsitystä asiasta.

*Lausunto panttilainausliikkeen perustamisluvasta.* Kauppa-asiamies A. A. Pihlgrénin korkeimpaan paikkaan tekemän anomuksen johdosta, joka koski lupaa kaupunginhallituksen valvonnan alaisen panttilainausliikkeen perusta-

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 18 p. tammik. 2 §. — <sup>2)</sup> S:n 28 p. maalisk. 5 §. — <sup>3)</sup> S:n 23 p. toukok. 18 §. — <sup>4)</sup> S:n 27 p. kesäk. 8 §. — <sup>5)</sup> S:n 8 p. elok. 15 §. — <sup>6)</sup> S:n 5 p. jouluk. 11 §. — <sup>7)</sup> Ks. s. 81. — <sup>8)</sup> Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 4 § ja 20 p. huhtik. 11 §. — <sup>9)</sup> S:n 29 p. helmik. 10 §. — <sup>10)</sup> S:n 5 p. syysk. 8 §. — <sup>11)</sup> S:n 27 p. kesäk. 7 §. — <sup>12)</sup> S:n 7 p. maalisk. 8 §. — <sup>13)</sup> S:n 5 p. syysk. 12 §. — <sup>14)</sup> S:n 5 p. jouluk. 9 §.

miseen ja sen liikkeen harjoittamiseen, mistä anomuksesta läänin kuvernööri oli pyytänyt kaupunginvaltuustolta lausuntoa, valtuusto päätti<sup>1)</sup> asiaa valmistelemaan asettaa valiokunnan, jonka myös tuli antaa lausunto pörssi-yhdistyksessä aikoinaan laaditusta ehdotuksesta, joka koski kunnan valvoman panttilainausliikkeen perustamista. Valiokunnan jäseniksi valittiin<sup>2)</sup> vtt Borgström ja Nybom sekä filosofianmaisteri A. H. Chydenius.

Sen johdosta antamassaan mietinnössä<sup>3)</sup> valiokunta ensiksi lausui, että pörssi-yhdistyksessä laadittu ehdotus ei ollut tarkoittanut kunnan valvonnan alaista panttilainauslaitosta, minkä johdosta valiokunta ei ollut pitänyt asiaan erikoisesti lausua siitä mielipidettään. Oli kuitenkin syytä harkita, oliko kunnalle edullista lisätä jo ennalta monimutkaiseen taloushallintoonsa vielä sellaisen laitoksen valvontaa, joka oikeastaan oli liikkeen luontoinen ja jo siten jäi kunnalta kohtuudella vaadittavan, sen omien jäsenten etua tarkoittavan huolenpittotoiminnan puitteiden ulkopuolelle. Valiokunnan mielestä oli täysi syy jättää tällaiset laitokset yksityisen yritteliäisyyden varaan, mikäli sitä oli odotettavissa eikä laitoksen tarve ollut erityisen pakottava. Tämä ei kuitenkaan estänyt kuntaa mikäli mahdollista järjestämästä tätä laitosta viranomaistensa tai luottamusmiestensä valvottavaksi, mikä sitä-paitsi olisi laitokselle itselleenkin eduksi, jos se halusi saada yleisön luottamuksen osakseen. Joka tapauksessa olisi tällaisen laitoksen valvonta luotettavimmin järjestetty, jos siitä huolehtisivat arvossapidetyt henkilöt ja sen toiminta olisi mahdollisimman julkista. Että panttilainausliike sellaisissa oloissa oli hyödyllinen laitos ja olisi sitä Helsingissäkin, todistivat ne kokemukset, joita oli tehty muilla paikkakunnilla, missä panttilainauslaitoksia oli olemassa, ja se oli sitä-paitsi yleisesti tunnustettu tosiasia. Tällainen hyvin hoidettu laitos kilpailisi terveellisesti kaupungissa harjoitetun järjestämättömän panttilainauksen kanssa, jolle usein tuntui olevan tärkeämpää voida armottomasti nylkeä ehdinkoon joutuneilta henkilöiltä heidän viimeiset varansa kuin tarjota heille todellista apua. Mitään erityistä lupaa valiokunta ei katsonut suunnitellun laitoksen perustamiseen tarvittavan, kunhan panttilainausaja noudatti voimassa olevia lakeja ja asetuksia. Hakemukseen liitetyssä laitoksen ohjesääntöehdotuksessa edellytetty kaupungin taholta järjestettävä laitoksen valvonta ei kuitenkaan valiokunnan mielestä ollut tyydyttävästi suunniteltu, ja joka tapauksessa olisi hakijan tavallisessa järjestyksessä tehtävä tällaista kaupungin myötävaikutusta koskeva anomus kaupunginvaltuustolle, joka sen tutkimuksen jälkeen hyväksyisi tai hylkäisi. — Valiokunta ehdotti, että valtuusto antaisi asiasta lausuntonsa edellä mainittuihin näkökohtiin nojautuvan, valiokunnan laatiman ehdotuksen mukaisesti. Sen ohessa valiokunta anoi, että valtuusto antaisi kolmen lainopillisesti sivistyneen henkilön muodostamalle valiokunnalle tehtäväksi laatia ehdotuksen Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen annettavaksi esitykseksi, jossa annettaisiin selityksen aikaansaamista perustuslain määräämässä järjestyksessä Rik. K:n 49 luvun 2 §:ään, mikäli tämä eri tavoin tulkittu lainkohta koski oikeutta varastetun tavaran takaisin ottamiseen henkilöltä, joka piti sitä hallussaan vilpittömässä mielessä, sekä siinä tapauksessa, että tämä selitys myöntäisi tällaisen oikeuden ilman lunastusmaksua, lisäsäännöksen antamista, jossa säädettäisiin, että Hänen Majesteetillaan oli oikeus poikkeustapauksissa, esim. mikäli asia koski panttilainauslaitoksia, joiden voitiin katsoa ansaitsevan erityistä luottamusta,

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 14 §. — <sup>2)</sup> S:m s:m 15 §. — <sup>3)</sup> Valt. pain. asiakirj. n:o 41.

julkaistavalla asetuksella määrätä, että lunastusta oli suoritettava vilpittömässä mielessä hallussa pidetystä varastetusta tavarasta.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti<sup>1)</sup> eväten ehdotuksen edellä mainitun esityksen antamisesta palauttaa asian valiokuntaan, jonka tuli yksityiskohtaisesti tarkastaa suunnitellun panttilainauslaitoksen ohjesääntöehdotus ja laatia ehdotus epävääksi lausunnoksi ja siinä m. m. tuoda esiin, että muutamat hakijan ohjesääntöehdotuksen korkoa koskevat määräykset olivat vastoin voimassa olevaa lakia, että kaupunginhallitus ei sopivasti voinut ottaa hoitaakseen laitoksen ehdotettua valvontaa sekä ettei laitoksen vapauttaminen kaupungille tulevista huutokauppamaksuista tuntunut tarpeelliselta.

Valiokunta ei vuoden varrella antanut uutta mietintöä.

*Lausunto sikari- ja savuketehtaan perustamisluvasta.* Senaatin siviilitoimituskunnan lähetepäätöksellään pyydettyä kaupunginvaltuuston lausuntoa pietarilaisen kauppiaan G. Wasilin tekemästä anomuksesta saada perustaa kaupunkiin sikari- ja savuketehtas, valtuusto päätti<sup>2)</sup> lausunnossaan ilmoittaa, ettei sillä ollut mitään huomauttamista anomuksen hyväksymistä vastaan.

*Ilmoitus uusien kaupunginvaltuutettujen vaalista vuosiksi 1876—78.* Maistraatti ilmoitti<sup>3)</sup>, että raastuvankokokouksessa valittaessa kuusitoista kaupunginvaltuutettua niiden sijaan, jotka vuonna 1875 oli arvalla määrätty eroamaan<sup>4)</sup>, seuraavat henkilöt oli valittu kaupunginvaltuutetuiksi vuosiksi 1876—78, nimittäin valtiokonttorin tirehtööri C. G. Borg, pankinjohtaja F. K. J. Nybom, tilastotoimiston tirehtori, filosofiantohtori K. E. F. Ignatius, yliopistonkamreeri N. C. Westermarck, professori L. H. S. Mechelin, päätoimittaja, filosofianmaisteri J. A. Schauman, kauppiaas E. A. Bäck, pankinjohtaja, laamanni A. J. Rudbäck, muurarimestari A. Ärt, esittelijäsihteeri S. V. Calamnius, kauppiaat C. F. Blomberg, E. Rudolph ja W. Ahlfors, professori C. G. Estlander, filosofianmaisteri O. Höijer ja eversti S. Grunér.

*Vapautus kaupunginvaltuutetun tehtävästä.* Kaupunginvaltuusto epäsi vtn Waseniuksen anomuksen, että hänet vapautettaisiin kaupunginvaltuutetun tehtävästä, mutta vapautti<sup>5)</sup> hänet siitä tilapäisesti maalisk., huhti- ja toukokuuksi. Hakijan sen jälkeen uudestaan anottua vapautusta valtuuston jäsenyydestä valtuusto myöntyi<sup>6)</sup> hänen anomukseensa.

Vt Lagerborg vapautettiin<sup>7)</sup> anomuksestaan valtuuston jäsenyydestä toukokuun 23 p:stä elokuun loppuun.

Vt Höijer vapautettiin<sup>8)</sup> anomuksestaan kaupunginvaltuutetun tehtävästä, ensin väliaikaisesti syyskuun 6 p:stä lokakuun loppuun ja myöhemmin<sup>9)</sup> kokonaan.

Vtn Dalströmin anomuksen samanlaisen vapautuksen myöntämisestä hänelle lokakuun 5 p:stä vuoden loppuun valtuusto sitävästoin epäsi, mutta vapautti<sup>10)</sup> hakijan niiden valiokuntain jäsenyydestä, joihin hän kuului.

Vt Jansson, joka oli anonut<sup>11)</sup> vapautusta valtuutetun tehtävästä, peruutti<sup>12)</sup> anomuksensa arvan määrättyä hänet eroamaan vuoden päättyessä.

*Kaupunginvaltuutettujen täydennysvaalit.* Maistraatti ilmoitti, että raastuvankokokouksessa toimitetuissa kaupunginvaltuutettujen täydennysva-

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 13 p. jouluk. 2 §. — <sup>2)</sup> S:n 4 p. lokak. 10 §. — <sup>3)</sup> S:n 11 p. tammik. 1 §. — <sup>4)</sup> Ks. s. 83. — <sup>5)</sup> Valt. pöytäk. 29 p. helmik. 12 § ja 7 p. maalisk. 1 §. — <sup>6)</sup> S:n 1 p. kesäk. 12 §. — <sup>7)</sup> S:n 23 p. toukok. 1 §. — <sup>8)</sup> S:n 5 p. syysk. 1 §. — <sup>9)</sup> S:n 31 p. lokak. 17 §. — <sup>10)</sup> S:n 4 p. lokak. 21 §. — <sup>11)</sup> S:n 17 p. lokak. 20 §. — <sup>12)</sup> S:n 31 p. lokak. 4 §.

leissa vtn Waseniuksen sijaan, joka oli vapautettu<sup>1)</sup> valtuutetun tehtävästä, ja vtn Grunérin sijaan, joka oli muuttanut<sup>2)</sup> kaupungista, oli valittu valtuutetuiksi v. t. kaupunginlääkäri, filosofian- ja lääketieteentohtori C. I. Qvist<sup>3)</sup> ja valtionrautateiden ratatirehtööri E. E. Wasastjerna<sup>3)</sup> ja myöhemmin toimitetuissa täydennysvaaleissa eronneen vtn Höijerin sijaan Suomen pankin tirehtööri E. Lindebäck<sup>4)</sup>.

*Kaupunginvaltuutettujen eroamisarvonta.* Kunnallisasetuksen 31 §:n mukaisesti toimitetun kuudentoista kaupunginvaltuutetun eroamisarvonnan tuloksena oli<sup>5)</sup>, että seuraavat valtuutetut vuoden päätyessä joutuivat eroamaan, nimittäin vtt Collan, Dalström, Edlund, Ehrström, Fagerroos, Forsman, Granholm, Jansson, Kiseleff, Lagerborg, Margelin, Mellin, Sanmark, Strömberg ja Wavulin samoinkuin se valtuutettu, joka valittaisiin eronneen vtn Waseniuksen sijaan. Arvonnan tulos oli saatettava maistraatin tietoon, jotta se voisi ryhtyä toimenpiteihin uusien valtuutettujen valitsemiseksi arvottujen sijaan.

*Ilmoitus uusien kaupunginvaltuutettujen vaalista vuosiksi 1877—79.* Maistraatti ilmoitti<sup>6)</sup>, että raastuvankokouksessa valittaessa kuusitoista uutta kaupunginvaltuutettua vuoden päätyessä eroavien<sup>7)</sup> sijaan oli valittu kaupunginvaltuutetuiksi lähinnä seuraaviksi kolmeksi vuodeksi seuraavat henkilöt, nimittäin professori C. G. Ehrström, v. t. kaupunginlääkäri, filosofian- ja lääketieteentohtori C. I. Qvist, apteekkari A. Collan, muurarimestari O. W. Margelin, kultaseppämestari O. R. Mellin, valtiokonttorin tirehtööri S. V. Dalström, professori, kanslianeuvos A. W. Liljenstrand, kirjakauppias G. W. Edlund, päätoimittaja ja kapteeni R. O. Lagerborg, valtionrautateiden päällikkö, valtioneuvos G. Strömberg, esittelijäsihteeri, valtioneuvos C. F. Forsman, tehtailija F. W. Grönqvist, ylitirehtööri, valtioneuvos L. L. Lindelöf, konsuli, kauppaneuvos N. Kiseleff, insinöörikapteeni C. G. Sanmark ja tehtailija J. W. Alander<sup>8)</sup>.

*Ilmoitus taksoitus- ja tutkijalautakunnan sekä vuoden 1876 tilintarkastajain vaalista.* Maistraatti ilmoitti<sup>9)</sup>, että yleisessä raastuvankokouksessa oli valittu taksoitus- ja tutkijalautakuntain jäseniksi sekä vuoden 1876 tilien tarkastajiksi seuraavat henkilöt, nimittäin:

1) taksoituslautakunnan jäseniksi:

a) elinkeinon- tai liikkeenharjoittajista: tehtailija J. W. Alander, kauppias W. Berégavoi, kirjaltaja V. Brandstake, leipurimestari F. E. Ekberg, apteekkari A. F. Girsén, kauppiaat C. Göhle ja C. A. Löfgren, maalarimestari K. O. Mattlin, tehtailija O. Osberg sekä kauppiaat N. Pletschikoff, F. W. von Schantz ja M. Svensson.

b) henkilöistä, joilla oli palkka, eläke tai muita tuloja: everstiluutnantti G. R. A. Charpentier, professori Z. J. Cleve, konsuli, kolleegiasessori E. A. Kjöllerefeldt, satamamestari A. Leander, insinöörimekanikko K. M. Moring, kunnallispormestari O. L. Palmgren, senaattori K. A. Th. Sederholm, ens. senaatinapukamreeri B. F. Sjöström, lääketieteentohtori M. G. Stenbäck, pankinasiamies E. R. Strömberg, yli-insinööri A. E. Wasastjerna ja kamreeri G. A. Wendell; sekä

c) kiinteistönomistajista: arkkitehti A. Boman, kauppias J. C. Burmeister, esittelijäsihteeri, vapaaherra C. V. de la Chapelle, tehtailija W. Eichinger,

<sup>1)</sup> Ks. s. 204. — <sup>2)</sup> Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 1 §. — <sup>3)</sup> S:n 31 p. lokak. 1 §. —

<sup>4)</sup> S:n 13 p. jouluk. 1 §. — <sup>5)</sup> S:n 17 p. lokak. 19 §. — <sup>6)</sup> S:n 18 p. jouluk. 2 §. —

<sup>7)</sup> Ks. ylemp. — <sup>8)</sup> Tehtailija Alanderin vaali peruutettiin myöhemmin. — <sup>9)</sup> Valt. pöytäk. 18 p. tammik. 5 §.

kultaseppä C. F. Ekholm, leipurimestari A. F. Holm, vahtimestari J. F. Holmberg, ylitirehtööri, valtioneuvos L. L. Lindelöf, kauppias I. Nyman, pankinkamreeri K. F. Stenius, kaupunginvouti V. Zetterberg ja värjärimestari B. A. Ölander;

2) tutkijalautakunnan jäseniksi:

a) elinkeinon tai liikkeen harjoittajista: kauppias F. Aspelin, turkkuri E. Fazer, kauppias A. Ferlmann, tehtailija F. W. Grönqvist sekä kauppiaat A. W. Nyström ja J. D. Stenberg;

b) henkilöistä, joilla oli palkka, eläke tai muu tulo: protokollasihteeri A. G. af Björkstén, ylim. professori O. Donner, professori G. Z. Forsman, protokollasihteeri E. F. Hjelt, esittelijäsihteeri, valtioneuvos C. J. Jägerhorn ja kappalainen, varapastori J. J. Sihvonen; sekä

c) kiinteistönomistajista: ylijohtaja O. R. Frenckell, tehtailijat L. J. Källström ja R. Staudinger, puutarhuri M. Westerberg, tod. valtioneuvos, vapaaherra K. F. von Willebrand ja oikeusraatimies F. A. Åkerberg; samoin kuin

3) tilintarkastajiksi: rehtori M. M. V. Brenner, toinen senaatin apukamreeri G. M. von Christierson, kirjakauppias K. E. Holm, kauppias E. Luther, kamreeri C. F. Sahlberg ja ratatirehtööri E. E. Wasastjerna.

*Kaupunginvaltuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaali.* Puheenjohtajakseen vuodeksi 1876 kaupunginvaltuusto valitsi vtn Mechelinin<sup>1)</sup> ja varapuheenjohtajakseen vtn Ehrströmin<sup>2)</sup>.

*Kaupunginvaltuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan esteilmoitukset.* Puheenjohtaja Mechelinin ilmoitus, että hän ulkomaanmatkan takia noin kuukauden aikana ei voinut hoitaa puheenjohtajantointia, sekä varapuheenjohtaja Ehrströmin ilmoitus, että hän aikoi viettää kesäkuukaudet maalla eikä siis tänä aikana voinut hoitaa varapuheenjohtajan tehtäviä, eivät antaneet<sup>3)</sup> kaupunginvaltuustolle toimenpiteen aihetta.

*Jäsenten valitseminen vakinaiseen valmisteluvaliokuntaan.* Vakinaiseen valmisteluvaliokuntaan kaupunginvaltuusto valitsi huhtikuun 1 p:ään<sup>4)</sup> asti vtt Forsmanin, Hjeltin, C. G. Estlanderin ja Collanin, sen jälkeen kolmeksi kuukaudeksi eteenpäin<sup>5)</sup>, mitä aikaa jatkettiin<sup>6)</sup> elokuun 7 p:ään, vtt Heimergerin, Brummerin, Florinin ja Forsmanin, joista molemmat viimeksi mainitut ennen toimikauden päättymistä erosivat, jolloin heidän sijaansa tulivat<sup>7)</sup> vtt Kiseleff ja Rudbäck, seuraaviksi kolmeksi kuukaudeksi<sup>8)</sup> vtt Kiseleffin, Hjeltin, Edlundin ja Borgin sekä lopuksi niinikään kolmeksi kuukaudeksi<sup>9)</sup> marraskuun 9 p:stä lukien vtt Hjeltin, Calamniuksen, Rudolphin ja Krogiuksen.

*Jäsenten valitseminen raha-asiainvaliokuntaan.* Raha-asiainvaliokunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto ensin valitsi<sup>10)</sup> vtt Westermarckin, Nybomin ja Waseniuksen. Sen jälkeen kun viimeksi mainitulle oli myönnetty<sup>11)</sup> vapautus kaupunginvaltuutetun tehtävästä, valtuusto valitsi<sup>12)</sup> hänen sijaansa valiokunnan jäseneksi vtn Calamniuksen, minkä ohessa varajäseneksi samalla valittiin vt Montgomery. Kaikkien valiokunnan jäsenten tämän jälkeen erotua<sup>13)</sup> toimitettiin uusi raha-asiainvaliokunnan vaali, jolloin jäseniksi valittiin<sup>14)</sup> vtt Kihlman, Jansson ja Borgström, joista kuitenkin viimeksi mainittu omasta anomuksestaan heti vapautettiin tästä tehtävästä. Hänen ja vtn Janssonin

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 7 p. tammik. 1 §. — <sup>2)</sup> S:n s:n 2 §. — <sup>3)</sup> S:n 2 p. toukok. 20 § ja 8 p. kesäk. 6 §. — <sup>4)</sup> S:n 7 p. tammik. 3 §. — <sup>5)</sup> S:n 4 p. huhtik. 9 §. — <sup>6)</sup> S:n 14 p. heinäk. 17 §. — <sup>7)</sup> S:n 8 p. kesäk. 13 §. — <sup>8)</sup> S:n 8 p. elok. 20 §. — <sup>9)</sup> S:n 9 p. marrask. 17 §. — <sup>10)</sup> S:n 10 p. helmik. 10 §. — <sup>11)</sup> Ks. s. 204. — <sup>12)</sup> Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 12 §. — <sup>13)</sup> S:n 23 p. toukok. 24 §. — <sup>14)</sup> S:n 30 p. toukok. 3 §.

sijaan, joka myöhemmin niinikään sai<sup>1)</sup> vapautuksen, valtuusto lopuksi valitsi<sup>2)</sup> valiokunnan jäseniksi vtt Schaumanin ja Blombergin.

*Uuden jäsenen valitseminen palkkauslautakuntaan.* Palkkauslautakunnan<sup>3)</sup> esityksestä kaupunginvaltuusto päätti<sup>4)</sup> valita valiokuntaan yhden jäsenen lisää; uudeksi jäseneksi valittiin<sup>5)</sup> vt Dalström.

*Vapautus lautakuntain ja valiokuntain jäsenyydestä.* Protokollasihteeri B. J. Ahngerin anomuksen saada vapautus holhouslautakunnan jäsenyydestä kaupunginvaltuusto epäsi<sup>6)</sup>. Protokollasihteeri Ahngerin valitettua tästä päätöksestä läänin kuvernöörille tämä palautti asian lausunnon saamiseksi valtuustoon, joka valituksentekijän siihen mennessä valituskirjelmässään esitettyä ne syyt, joiden nojalla hän oli anonut vapautusta tehtävästään, päätti<sup>7)</sup> kuvernöörille annettavassa lausunnossa alistaa kuvernöörin ratkaistavaksi, eikä olisi syytä ottaa valitukset huomioon. Myöhemmin maistraatti ilmoitti<sup>8)</sup> kuvernöörin vapauttaneen protokollasihteeri Ahngerin mainitusta tehtävästä.

Samalla kuin kaupunginvaltuusto epäsi<sup>9)</sup> vtn Dalströmin anomuksen, että hänet vapautettaisiin valtuutetun tehtävästä, valtuusto myönsi hänelle vapautuksen palkkauslautakunnan<sup>3)</sup> ja voimassa olevia liikennetaksoja tarkistamaan asetetun valiokunnan<sup>10)</sup> jäsenyydestä sekä vesijohtotöiden valvontalautakunnan varajäsenyydestä.

Vt Numell vapautettiin<sup>11)</sup> anomuksestaan niiden valiokuntien jäsenyydestä, joihin hänet oli valittu, ja näitä valiokuntia kehoitettiin valtuustolle ilmoittamaan, oliko tarpeellista valita uutta jäsentä vtn Numellin sijaan.

*Valiokuntain täydentäminen.* Vtn Bäckin sairastumisen johdosta kaupunginvaltuusto päätti<sup>12)</sup> valita hänen sijaansa uuden jäsenen sairaalarakennuskysymystä käsittelemään asetettuun valiokuntaan<sup>13)</sup>, ja valitsi<sup>14)</sup> täksi vtn Qvistin.

Vtn Dalströmin saatua vapautuksen<sup>15)</sup> palkkauslautakunnan ja voimassa olevaa liikennetaksoja tarkistamaan asetetun valiokunnan jäsenyydestä valittiin<sup>16)</sup> edelliseen hänen sijaansa jäseneksi vt Rudbäck ja jälkimmäinen oikeutettiin<sup>16)</sup> itse valitsemaan puuttuva jäsen.

Vtn Numellin vapauduttua<sup>15)</sup> erinäisten huvilatilain käyttökysymystä käsittelemään asetetun valiokunnan<sup>17)</sup> jäsenyydestä kaupunginvaltuusto valtuutti<sup>18)</sup> valiokunnan valitsemaan hänen sijaansa toisen jäsenen.

*Rahatoimikamarin puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali.* Senaatin vahvistettua<sup>19)</sup> vastaisen rahatoimikamarin ohjesäännön kaupunginvaltuusto valitsi<sup>20)</sup> kamarin jäseniksi vtt Ärtin ja Ehrströmin, rahastonhoitaja F. W. Dittmarin, insinöörikapteeni A. W. Lagerborgin, everstiluutnantti G. R. A. Charpentier'n ja kauppias M. W. Svenssonin sekä vtn Ehrströmin anomuksestaan saatua vapautuksen<sup>21)</sup> tästä tehtävästä senaatinkanslistin, lakitieteenkandidaatti Th. Bergelundin<sup>22)</sup>. Jäsenistä valittiin<sup>23)</sup> puheenjohtajaksi rahastonhoitaja Dittmar ja varapuheenjohtajaksi insinöörikapteeni Lagerborg; jäsenten varamiehiksi valittiin<sup>23)</sup> vt Sandberg, insinöörimekanikko K. M. Moring ja valtiokonttorin sihteeri W. Eneberg.

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 10 §. — <sup>2)</sup> S:n s:n 13 §. — <sup>3)</sup> Ks. s. 49. — <sup>4)</sup> Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 3 §. — <sup>5)</sup> S:n 23 p. toukok. 28 §. — <sup>6)</sup> S:n s:n 14 §. — <sup>7)</sup> S:n 14 p. heinäk. 10 §. — <sup>8)</sup> S:n 13 p. jouluk. 5 §. — <sup>9)</sup> Ks. s. 204. — <sup>10)</sup> S:n s. 58. — <sup>11)</sup> Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 15 §. — <sup>12)</sup> S:n 17 p. lokak. 15 §. — <sup>13)</sup> Ks. s. 93. — <sup>14)</sup> Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 17 §. — <sup>15)</sup> Ks. ylemp. — <sup>16)</sup> Valt. pöytäk. 17 p. lokak. 22 §. — <sup>17)</sup> Ks. s. 111. — <sup>18)</sup> Valt. pöytäk. 13 p. jouluk. 9 §. — <sup>19)</sup> Ks. s. 187. — <sup>20)</sup> Valt. pöytäk. 5 p. jouluk. 14 §. — <sup>21)</sup> S:n 13 p. jouluk. 13 §. — <sup>22)</sup> S:n s:n 15 §. — <sup>23)</sup> S:n 5 p. jouluk. 14 §.



*Holhouslautakunnan vaali.* Holhouslautakunnan <sup>1)</sup> jäseniksi vuoden 1878 loppuun kaupunginvaltuusto valitsi <sup>2)</sup> vtn Montgomeryn, verhoilijamestari J. F. Galetskin ja varalääninsihteeri E. Randénin sekä vtn Montgomeryn heti saatua vapautuksen tästä tehtävästä protokollasihteeri B. J. Ahngerin. Myöhemmin valittiin <sup>3)</sup> lautakuntaan viimeksi mainitun erottua <sup>4)</sup> protokollasihteeri C. E. Anthoni.

*Palotoimikunnan jäsenen vaali.* Palotoimikunnan esityksestä kaupunginvaltuusto päätti <sup>5)</sup> valita toimikuntaan jäsenet tammikuun 1 p:ään 1879 tai siksi lyhyemmäksi toimikaudeksi, joka sillävälän mahdollisesti tapahtuvan palolaitoksen uudestaanjärjestelyn johdosta voitiin määrätä, ja valitsi <sup>6)</sup> jäseniksi kauppias E. J. Willstedtin, tehtailija F. W. Grönqvistin, yli-insinööri A. E. Wasastjernan, vaakamestari A. Landénin, esittelijäsihteeri F. E. Walmqvistin ja kauppias I. Nymanin.

*Palotoimikunnan puheenjohtajan vaali.* Palotoimikunta huomautti, että kunnallisormestarin sen johdosta, että kunnallisten hallitusten ja johtokuntain lähin valvonta kunnallisasetuksessa oli uskottu maistraatille, ei enää sen jälkeen tulisi toimia toimikunnan puheenjohtajana, ja pyysi kaupunginvaltuustoa valitsemaan lautakunnalle uuden puheenjohtajan. Kaupunginvaltuusto myöntyi tähän esitykseen, jota maistraatti oli puoltanut, ja valitsi <sup>7)</sup> toimikunnan puheenjohtajaksi Suomen pankin johtokunnan puheenjohtajan, vapaaherra A. G. S. von Troilin.

*Puheenjohtajan ja neljän jäsenen valitseminen majoitustoimikuntaan.* Majoitustoimikunta ilmoitti, että sen kahdeksasta valitusta jäsenestä kolme oli anonut vapautusta tehtävästään, ja pyysi kaupunginvaltuustoa valitsemaan uudet jäsenet näiden sijaan. Samalla toimikunta anoi, että myöskin kunnallisormestarin ja maistraatin osastolla palvelevan oikeusraatimiehen sijaan, jotka siihen asti maistraatin voimassa olevan työjärjestyksen mukaan olivat edellinen puheenjohtajana ja jälkimmäinen jäsenenä ottaneet osaa toimikunnan kokouksiin, valittaisiin toimikunnalle uusi puheenjohtaja ja uusi jäsen, koska majoitustoimikunta kunnallisasetuksessa oli alistettu lähinnä maistraatin valvontaan ja mainittu pormestari ja raatimies siten olivat joutuneet maistraatissa käsittelemään toimenpiteitä, joihin he itse toimikunnan jäseninä olivat ottaneet osaa. Maistraatin kannatettua majoitustoimikunnan esitystä valtuusto ensin <sup>8)</sup> valitsi toimikunnan jäseniksi niiden kolmen sijaan, jotka olivat ilmoittaneet haluavansa erota, leipurimestari G. M. Steniuksen, kauppias Th. Holmströmin ja eversti F. Mansnerin sekä myöhemmin <sup>9)</sup> toimikunnan uudeksi puheenjohtajaksi eversti K. A. Tamelanderin ja sen jäseneksi kenraalimajuri J. J. Lindforsin.

*Neljän jäsenen valitseminen vaivaishoitojohtokuntaan.* Vaivaishoitojohtokunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto valitsi <sup>10)</sup> virkamiehistä senaatinapukamreeri B. G. Palmrosin, kauppiaista kauppias N. Pletschikoffin, käsityöläisistä vtn Ärtin ja muista kaupungissa asuvista henkilöistä kirjaltaja F. O. Liewendahlin sekä vtn Ärtin heti saatua vapautuksen lautakunnan jäsenyydestä suutarimestari J. Honkasen. Myöhemmin myönnettiin <sup>11)</sup> myöskin senaatinapukamreeri Palmrosille anomuksesta vapautus tästä tehtävästä ja hänen sijaansa valittiin <sup>12)</sup> johtokunnan jäseneksi protokollasihteeri W. G. Geitlin.

<sup>1)</sup> Ks. s. 191. — <sup>2)</sup> Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 16 §. — <sup>3)</sup> S:n 13 p. jouluk. 15 §. — <sup>4)</sup> Ks. s. 207. — <sup>5)</sup> Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 13 §. — <sup>6)</sup> S:n s:n 19 §. — <sup>7)</sup> S:n 22 p. jouluk. 12 §. — <sup>8)</sup> S:n 22 p. jouluk. 12 §. — <sup>9)</sup> S:n 21 p. marrask. 20 § ja 28 p. marrask. 11 §. — <sup>10)</sup> S:n 5 p. jouluk. 12 §. — <sup>11)</sup> S:n s:n 15 §.

*Kahden jäsenen valitseminen kansakoulujohtokuntaan.* Kansakoulujohtokunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto valitsi<sup>1)</sup> muurarimestari A. Helinin ja senaatinkielenkääntäjän, filosofianmaisteri F. F. Ahlmanin.

*Kouluneuvostojen valitseminen kansakouluille.* Kansakoulujohtokunnan pyydettyä kaupunginvaltuustoa valitsemaan kaupungin kaikkiin kymmeneen kansakoulupiiriin neljä kouluneuvoston jäsentä kuhunkin, valtuusto päätti<sup>2)</sup> valita viisi valitsijamiestä näiden kouluneuvostojen vaalia varten ja valitsi<sup>3)</sup> valitsijamiehiksi vtt Tallgrénin, Edlundin, Fagerroosin, Margelinin ja Florinin. Myöhemmin nämä ilmoittivat<sup>4)</sup> valinneensa kouluneuvostojen jäseniksi seuraavat henkilöt, nimittäin:

ensimmäiseen piiriin: protokollasihteeri N. Björklundin, neiti L. Borgströmin, professorinrouva L. N. Castrénin ja filosofianmaisteri A. Stenbergin; toiseen piiriin: kultaseppä C. F. Ekholmin, neiti A. Kiseleffin, ent. ylioppilaan F. L. Litoniuksen ja rouva I. Ekroosin;

kolmanteen piiriin: kauppias J. C. Burmeisterin, rouva S. Fagerströmin, filosofianmaisteri K. F. Heikelin ja rouva A. Salinin;

neljanteen piiriin: professorinrouva J. von Beckerin, postihallituksen sihteerin C. F. Forssellin, valtioneuvoksetar M. Gripenbergin ja filosofianmaisteri K. A. Slöörin;

viidenteen piiriin: nahkurinliikkeenjohtaja E. F. Roslundin, pastorinrouva J. Sihvosen, kauppaneuvoksetar A. Sinebrychoffin ja senaatinkanslistin, lakitieteenkandidaatti A. G. Geitlinin;

kuudenteen piiriin: rehtori A. W. Melartin, neiti M. Appelrothin, rouva L. Ehrströmin ja tehtailija W. Eichingerin;

seitsemänteen piiriin: rouva A. Leopoldin, rouva E. Roosin, ylilääkärin, lääketieteentohtori Th. Saelanin ja kivenhakkaaja H. J. Stigellin;

kahdeksanteen piiriin: rouva J. Gansaugen, puutarhuri M. Westerbergin, rouva A. Nordmanin ja ulosottoapulaisen G. Nordmanin;

yhdeksänteen piiriin: kauppias C. Lenngrenin, leskirouva M. S. Brennerin, rouva O. Palmgrenin ja kauppalaivankapteeni J. A. Pontánin;

kymmenenteen piiriin: neiti A. von Rosenkampffin, hovimajoittaja C. G. Pihlmanin, perämies A. Svenssonin ja professorinrouva O. S. Törnegrénin.

Puutarhuri Westerbergin kuoltua<sup>5)</sup> ja kaupunginvaltuuston myönnettyä<sup>6)</sup> neiti Appelrothille hänen anomansa vapautuksen kouluneuvoston jäsenen tehtävästä valitsijamiehet valitsivat<sup>7)</sup> näiden henkilöiden sijaan kouluneuvostojen jäseniksi kahdeksanteen piiriin vaatturinkisälli G. Raskin ja kuudenteen piiriin neiti H. Aminoffin.

*Valitsijamiesten vaali normaalilyseon y. m. oppilaitosten kouluneuvostojen valitsemista varten.* Maistraatin ilmoitettua kaupunginvaltuustolle, että kouluneuvostot vuoden 1876 syyskuun 1 p:n ja vuoden 1879 vastaavan päivän väliseksi ajaksi oli valittava normaalilyseolle ynnä sen yksityiselle valmistavalle koululle, reaalikoululle ynnä sen yksityiselle valmistavalle koululle, tyttökoululle sekä sokeainkoululle, valtuusto päätti<sup>8)</sup> valita viisi valitsijamiestä, joiden tuli valita mainitut kouluneuvostot, ja valitsi<sup>9)</sup> valitsijamiehiksi vtt Edlundin, Mellinin, Fagerroosin, Schaumanin ja Westermarckin. Myöhemmin valitsijamiehet ilmoittivat<sup>10)</sup> valinneensa kouluneuvostojen jäseniksi edellä mainituksi ajaksi seuraavat henkilöt, nim.:

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 23 p. toukok. 12 § ja 8 p. kesäk. 13 §. — <sup>2)</sup> S:n 23 p. toukok. 12 §. — <sup>3)</sup> S:n 8 p. kesäk. 13 §. — <sup>4)</sup> S:n 27 p. kesäk. 17 §. — <sup>5)</sup> S:n 5 p. syysk. 11 §. — <sup>6)</sup> S:n 19 p. syysk. 3 §. — <sup>7)</sup> S:n 4 p. lokak. 18 §. — <sup>8)</sup> S:n 27 p. kesäk. 6 §. — <sup>9)</sup> S:n 8 p. elok. 20 §. — <sup>10)</sup> S:n 5 p. syysk. 20 §.

normaalilyseon ynnä sen valmistavan koulun: professorit Z. J. Cleven, S. O. Wasastjernan ja O. Donnerin, lääketieteentohtori F. Saltzmanin, esittelijäsihteeri A. A. Palmgrenin, dosentti A. O. Freudenthalin ja kultaseppämestari O. R. Mellinin;

reaalikoulun ynnä sen valmistavan koulun: professori A. J. Malmgrenin, v. t. kaupunginlääkäarin, filosofian- ja lääketieteentohtori C. I. Qvistin, insinööri E. L. Bergrothin, tehtailija J. Nissisen ja kirjakauppias K. E. Holmin; tyttökoulun: senaattorinrouva E. Norrménin, neiti E. Bergbomin, professorit Z. Topeliuksen, J. A. J. Pippingsköldin ja H. Råberghin, professorinrouva J. von Beckerin ja professori A. W. Bolinin;

sokeainlaitoksen: prokuraattorinrouva A. F. E. Palménin, neiti C. Laguksen, kirjastonamanuenssi B. O. Schaumanin, hovioikeudenneuvos A. Grotenfeltin ja neiti A. Blomqvistin.

*Jäsenten valitseminen pyhä- ja illakoulujen johtokuntaan.* Pyhä- ja illakoulujen johtokunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto valitsi<sup>1)</sup> kansakouluntarkastaja V. W. Öhbergin, kunnallispormestari O. L. Palmgrenin jatehtailija J. W. Alanderin.

*Kansankirjaston johtokunnan vaali.* Kaupungin kertomusvuonna haltuunsa ottaman kansankirjaston<sup>2)</sup> johtokunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto valitsi<sup>3)</sup> vtt Ignatiuksen ja C. G. Estlanderin ja kirjastonamanuenssi A. A. Boreniuksen sekä varajäseniksi vtn Kihlmanin, ylioppilaskirjaston kirjastonhoitajan A. Linsénin ja professori O. Donnerin.

*Vesijohtotöiden valvontalautakunnan asettaminen.* Asetettaessa Osakeyhtiö Neptunin kanssa tehdyssä urakkasopimuksessa<sup>4)</sup> edellytettyä valvontalautakuntaa valvomaan vesijohtotöiden loppuunsaattamista kaupunginvaltuusto päätti<sup>5)</sup>, että lautakuntaan, jolle maistraatin tuli laatia täydellinen valtakirja, tuli kuulua kolme jäsentä ja kaksi varajäsentä sekä että se sai ottaa palvelukseensa tarkastajan, jonka tuli hoitaa töiden jatkuvaa valvontaa. Lautakunnan jäsenet saisivat korvauksen ainoastaan heille aiheutuneista kustannuksista, mutta tarkastajalle maksettaisiin määrätty kuukausipalkka, jonka suuruuden valtuusto vahvistaisi lautakunnan ehdotuksesta. Lautakunnan jäseniksi valtuusto samalla valitsi vtt Sanmarkin ja Janssonin sekä pankinjohtaja E. E. Wasastjernan ja vtn Janssonin heti saatua vapautuksen tehtävästään vtn Baden; näiden varamiehiksi valittiin vtt Dalström ja Sandberg. Vtn Sanmarkin ilmoitettua esteen valtuusto myöhemmin päätti<sup>6)</sup> asettaa lautakuntaan vielä yhden jäsenen ja valitsi<sup>7)</sup> täksi vtn insinöörikapteeni A. W. Lagerborgin. Käsiteltäessä kysymystä<sup>8)</sup> lyijyputkien käyttämisestä talojen sisäjohtoihin valtuusto edelleen oikeutti<sup>9)</sup> lautakunnan valitsemaan lisäjäsenikseen neljä asiantuntijaa, joiksi lautakunta valitsi<sup>10)</sup> professorit J. A. J. Pippingsköldin, K. G. Hällsténin ja J. J. Chydeniuksen sekä polyteknillisen koulun opettajan, filosofianmaisteri E. E. Qvistin. — Myöhemmin valtuusto valvontalautakunnan ehdotuksesta päätti<sup>10)</sup>, että lautakunta toistaiseksi hoitaisi vastaisen vesijohtohallituksen tehtävät.

*Asiamiehen valitseminen lainhuudatusasiaan.* Myöntyen maistraatin esitykseen, joka koski asiamiehen määräämistä Helsingin pitäjän kärjäkunnan talvikäräjillä hankkimaan lainhuudatuksen niihin <sup>15</sup>/<sub>16</sub> Vanhankaupungin putouksessa olevaa myllyä, jotka kaupunki oli ostanut osakeyhtiöltä Konti-

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 23 p. toukok. 15 §. — <sup>2)</sup> Ks. s. 195 ja seur. — <sup>3)</sup> Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 9 §. — <sup>4)</sup> Ks. s. 19. — <sup>5)</sup> Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 10 §. — <sup>6)</sup> S:n 9 p. toukok. 13 §. — <sup>7)</sup> S:n 23 p. toukok. 28 §. — <sup>8)</sup> Ks. s. 135. — <sup>9)</sup> Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 2 §. — <sup>10)</sup> S:n 31 p. lokak. 3 §.

nental Vattenverks Aktiebolaget Neptun, valtuusto valitsi<sup>1)</sup> tähän tehtävään sihteerinsä, lakitieteenkandidaatti K. Th. Wegeliuksen.

*Asiamiehen valitseminen korvausoikeudenkäyntiin.* Kaupunginvaltuuston vuonna 1875 annettua vakinaiselle valmisteluvaliokunnalle tehtäväksi valita kaupungille asiamiehen kauppias I. Wavulinin kaupunkia vastaan vireille panemaan korvausoikeudenkäyntiin<sup>2)</sup> ja valiokunnan valittua tähän tehtävään kunnallispormestari O. L. Palmgrenin tämä ilmoitti, että raastuvan-oikeus oli hylännyt kanteen, mutta että kantaja oli pannut päätöksen vetoon, minkä johdosta kaupungin olisi määrättävä asiamies esiintymään kaupungin asian ajajana hovioikeudessa. Tämän johdosta valtuusto päätti<sup>3)</sup> antaa kunnallispormestari Palmgrenille tai sille henkilölle, jonka hän määräsi sijaansa, valtakirjan kaupungin asian ajamiseen niissä oikeusasteissa, joihin asiassa voitiin vedota.

*Edustajan valitseminen obligatioiden ja kuponkien polttamistilaisuuteen.* Maistraatin anottua kaupunginvaltuustolta lupaa saada poltattaa eräs määrää kaupungin kassaholvissa säilytettyjä lunastettuja viertotieobligatioita ja sellaisiin obligatioihin kuuluvia kuponkeja sekä tiedusteltua, halusiko valtuusto valita keskuudestaan edustajan olemaan saapuvilla polttotilaisuudessa, valtuusto päätti<sup>4)</sup> maistraatin esitykseen myöntyen antaa kaupunginkassan tarkastajille vtllle Kiseleffille ja Grunérille tehtäväksi keskenään sopia, kumpi heistä olisi saapuvilla toimituksessa.

*Edustajan valitseminen paloruiskun tarkastukseen.* Sitten kun eräs palolaitoksen vanhemmista ruiskuista kaupunginvaltuuston vuonna 1875 tekemän päätöksen<sup>5)</sup> mukaisesti oli muutettu siten, että sitä tulipalon sattuessa voitiin käyttää siirrettävänä pumppuna eli imurina veden nostoon kaupungin rantalaitureilla, palotoimikunta ilmoitti tämän sen varalta, että valtuusto halusi lähettää edustajansa ruiskun tarkastukseen ja koetteluun. Valtuusto päätti<sup>6)</sup> antaa maistraatin ratkaista, halusiko se keskuudestaan valita jonkun henkilön rahatoimilaitoksen puolesta olemaan saapuvilla tarkastuksessa.

*Tarkastajantodistajan valitseminen polttimoon.* Tarkastajantodistajaksi Kammion polttimoon kaupunginvaltuusto valitsi<sup>7)</sup> ylim. lääninkonttoristin V. Lindqvistin, jota maistraatti oli tähän tehtävään puoltanut.

<sup>1)</sup> Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 8 §. — <sup>2)</sup> Ks. s. 88. — <sup>3)</sup> Valt. pöytäk. 29 p. elok. 3 §. — <sup>4)</sup> S:n 15 p. helmik. 8 §. — <sup>5)</sup> Ks. s. 75. — <sup>6)</sup> Valt. pöytäk. 10 p. helmik. 7 §. — <sup>7)</sup> S:n 14 p. heinäk. 12 §.